

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1908. év, február hó 1.

III. FÜZET.

XLVII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel; avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félévekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törtört alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanígy mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlennyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlennyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

- ERDÉSZETI LAPOK.** Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkesztő *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.
- AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA.** Ara egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Áráat legczélserűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.
- AZ ERDŐÖR** vagy **AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN.** Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.
- AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE.** Irta: bölcsőházi Belházy Emil. Ara tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.
- ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN.** Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ara tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.
- A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE.** Irta: Fekete Lajos. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.
- ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE.** Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ara tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

3. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☼ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek. ☼

(Telefon: 37—22.)

Az adóreformról.

Irta: Babós József kir. alerdőfelügyelő.

Az adókra vonatkozó törvényeink többnyire olyanok, hogy azokon laikus igen nehezen igazodik el. A kormány által legutóbb a képviselőház elé terjesztett adóreform-javaslatokat tanulmányozva, ezen nézetem megerősödött, mert mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy bár e téren nem vagyok szakértő, annyit mindenesetre megállapíthatok, hogy a törvényjavaslatot tanulmányozva, azt a benyomást nyertem, hogy az új adórendszer a jelenleginél, legalább nem szakértőre nézve, nem lesz áttekinthetőbb, sőt szövevényesebb és egyes részei komplikáltabbak lesznek.

A cél, melyet a javaslat elérni törekszik, az, hogy arányos adóztatást létesítsen oly rendszer által, melynél minden adózó polgár úgy járuljon az államháztartás kiadásainak fedezéséhez, hogy szolgáltatási képessége arányában a lehetőségig mindenki egyenlő áldozatot hozzon.

Ezen nagyon is méltányos törekvés mellett persze arra is sulyt fektet s kell is, hogy fektessen, hogy az államnak az adókból származó jövedelme, ha nem emelkedik is, de ne is csökkenjen és hogy az összes adózók együttes terhe igazságosabban elosztva a mai maradjon.

A javaslatok közül szakunkat a földadó bajainak orvoslását célzó rész érdekli leginkább. E tekintetben a javaslat több lényeges újítást tartalmaz. Nevezetesen módot nyújt ahhoz, hogy ott, a hol nagy aránytalanságok észlelhetők, a kataszteri tiszta jövedelmi fokozatok kiigazíttassanak, továbbá, hogy a talajminőség szerinti osztályba sorozás ott, ahol annak szüksége fennforog, helyesbítették, elrendeli, hogy a talaj mívelési ágában beállott eddigi változások a kataszteri munkálatokban keresztül vezettetessenek és a jövőben beálló változások a kataszterben állandóan nyilvántartassanak.

A javaslatnak ezen utóbbi intézkedése azt hiszem, az erdészeti közigazgatást nagyon érdekli s azért fenti bevezető sorok után ezen kérdéssel bővebben óhajtók foglalkozni.

Azt mindenki belátja, hogy a gazdának léte érdekében oda kell törekednie, hogy földjét okszerűen kezelve, a lehető legnagyobb jövedelmet érje el.

Ezen cél érdekében aztán a talaj mívelési ágát esetleg meg kell változtatnia és kiszáradt, kevés hozamot adó réjtét szántóvá alakítja át, viszont gazdasági üzemének szükségéhez képest mesterséges réteket létesít; az üzemi költségekkel arányban nem álló gyengébb talaju szántót legelőre változtatja, jobb talaju legelőjét mint szántó használja, mezőgazdasági célokra előnyösen nem használható elkopárosodó vagy vízmosásos területeit befásítja és nem feltétlen erdőtalaju erdejét kiirtja, szántót, rétet stb.

létesít belőle. Mocsarak lecsapolása által is számottevő nagy területek kerülnek jól jövedelmező mezőgazdasági mívelés alá.

Nagyon világos, hogy a különféle mívelési ágakhoz tartozó területek jövedelmezősége különböző lévén, az adókataszter felállításánál és az ezzel kapcsolatos tiszta jövedelem megállapításánál a különböző mívelési ágak tekintetbe vétettek és azok keretében több osztály is állítatott fel.

Az így megállapított tiszta jövedelem alapján történik a megadóztatás.

A mívelési ágakban beálló változásoknak az adókataszterben való keresztülvezetése által számos méltánytalanság fog megszűnni, mert például a szántóvá alakított, de az adókataszterben mint erdő vagy legelő szereplő terület a szántókra felállított tisztajövedelmi osztályba fog kerülni, miáltal annak birtokosa ugyan elveszíti az eddig jogtalanul élvezett azon előnyt, hogy nagyobb jövedelmezőségű területe után kevesebb adót fizessen, mint amennyivel a mívelési ágban beállott változás folytán megterhelendő lett volna, de ezzel szemben a felhozott példának megfordítása által mérsékelteketik annak a birtokosnak az adóterhe, ki szántó gyanánt szereplő földjét befásítván erdővé, vagy a szükséghez képest legelővé, tehát alacsonyabb jövedelmezőségi osztályba sorozott mívelési ágba tartozóvá változtatta át.

Ezek alapján el kell ismerni, hogy a mívelési ágakban beállott változásoknak megfelelő keresztülvezetése iránti rendelkezés szükséges, jogos és méltányos.

Hogy a változások keresztülvezetése az erdőszetre nézve mégis könnyen veszélyt hordhat magában, abban rejlik s arra óhajtanám az intéző körök figyelmét felhívni, miszerint

számos esetben megtörténhetik országszerte, hogy feltétlen erdőtalaju területek, melyek letaroltatván pár évig szántónak használtatnak, de fekvésük és talajuknál fogva erre állandóan alkalmasak nem lévén, pár év alatt művelésük felhagyatik és silány legelőkül maradnak vissza, a kataszterben átíratnak más művelési ágba; avagy más feltétlen erdőtalaju terület, és ilyen valószínűleg sok lesz, mely régen legeltetés alatt áll és kétes kinézésű lerágott bokrokkal gyéren fedett, borókával s néhány fehérló nyirsuhánggal ékeskedő területet képez, végleg legelőnek íratik át a kataszterben. Tudjuk, hogy az így átírt vagy már eredetileg is a talajminőségnek meg nem felelő művelési ágba sorozott területnek visszahódítása minő nehézségekkel jár és eredménynyel csak akkor végződik, ha az már kétségtelenül magán hordja az elkopárosodás bélyegét annyira, hogy legeltetésre nem használható.

A törvényhatóságok által vezetett erdők nyilvántartási törzskönyvében eddig is sok olyan terület tartatik erdőképpen nyilván, mely már régen kiírtatott, vagy letaroltatott és állandóan legelőül használtatik, mert a birtokosok nincsenek kötelezve arra, hogy az általuk eszközölt változásokat bejelentse és ily módon nem kevés feltétlen talaju erdő is áldozatul esik.

Ha a szóban levő törvényjavaslattal kapcsolatban nem történnek oly irányú intézkedések, hogy a művelési ág megváltoztatásának a kataszterben való keresztülvitele az erdőket illetőleg megfelelően szabályoztassék, úgy az olyan területek mennyisége, melyek csak a nyilvántartásokban szerepelnek erdőképpen, előre láthatólag nagyon szaporodni fog.

A földadókataszter kiigazításáról szóló törvényjavaslat 5. §-a szerint a községi (városi) előljáróság már 1908. év

végéig hivatalból tartozik felvenni azon földterületeket, melyek a kataszteri felvétellel nem azonos mívelési ágban állandóan használatnak. Az ez iránti előterjesztések az 1885. évi XXII. t.-cz.-ben megállapított módon tárgyalandók.

Miután az erdőket illető változások keresztülvezetésére vonatkozólag az 1885. évi XXII. t.-czikk semminemű különleges intézkedést nem tartalmaz, ezen hiány pótlásául az említett 5-ik szakasz végrehajtásához szolgáló utasításban kellene gondoskodni aziránt, hogy amennyiben a mívelési ágban beállott változás következtében eddig erdőt képezett területnek más mívelési ágba való átirása czéloztatik, ez csakis az illetékes erdészeti hatóság megkérdezésével és hozzájárulása alapján legyen eszközölhető.

Meg vagyok győződve, hogy ezáltal sok visszaélésnek és az erdőtörvény számos esetben való kijátszásának vétetnék eleje és a törvénynek olyan hézaga pótolatnék, mely csak azáltal állhatott elő, hogy annak előkészítésében és tervezésében szakunk képviselte teljesen mellőztetett.

Az erdő érdekének oly irányban való megóvása, hogy a birtokos irtást csakis előzően kieszközölt hatósági engedély alapján eszközölhessen, ezen törvény keretébe nem tartozik és ezen kérdésnek rendezése az 1879. évi XXXI. t.-czikk esetleges revíziójával, vagy pl. a telepítésről szóló törvényjavaslatban, a feltétlen erdőtalaj felaprózásának meggátlását célzó intézkedésekkel kapcsolatban lesz megoldandó, de nézetem szerint addig is rendeleti uton lehetne azt szabályozni.

Végül Bund Károlynak az Erd. Lapok folyó évi II-ik füzetében kifejtett azon aggodalmára, hogy a faárak emelkedésével és a közlekedési viszonyok fejlődésével a kataszteri tiszta jövedelmet egyes birtokoknál emelni fogják, legyen

szabad megjegyezni, hogy ezt méltánytalannak tekintenünk nem szabad.*)

Ezzel szemben azonban a tiszta jövedelem és ennek alapján az adó is csökkentendő lesz a rendszeres üzemterv szerinti kezelésre kötelezett erdőbirtokoknál, mert annak idején a kataszteri tiszta jövedelem megállapításánál az akkori viszonyok mellett nem tételezt különbség az ilyen erdők kezelésével összekötött nagyobb kezelési költség és egyéb terhek tekintetében és a szabad rendelkezés alatt álló magán erdőbirtok közt, mert akkor, mikor az 1875. évi VII. t.-cikk alapján a kataszteri tiszta jövedelem megállapított, sem az 1879. évi XXXI. t.-cikk, sem pedig az 1898. évi XIX. t.-cikk még nem volt életben.

A viszonyoknak e tekintetben történt változásának figyelembevételével lehet és kell is gondoskodni, hogy az üzemtervi kezelésre kötelezett erdőbirtok tisztajövedelmi fokozata s ezzel kapcsolatosan adója is megfelelően mérsékeltesse.

A tipikus erdei növényzet megóvása.

Irtó: Bund Károly.

A kultúra és az emberi szükségletek kielégítésére irányuló gazdasági tevékenység utóbbi időben nagy mértékben megmászották a föld felületét és különösen az azt borító növényzetet, úgy hogy hova-tovább kevesebb és kevesebb az a terület, ahol a természet működését a maga őseredetiségében láthatnók. A jelen nemzedék fel-

*) A jövedelemadó alakjában jelentkező újabb teher mellett a földadó eddigi térhének emelése jogosultsággal nézetünk szerint nem bír, még pedig annál kevésbé, mert míg a földadó a mezőföldeknél a talajjáradékot adóztatja meg, az erdőbirtok az erdőjáradék után fizet adót. A mutatkozó aránytalanságoknak az erdő után jelenleg fizetett mintegy 5 millió korona földadó keretén belül való kiegyenlítése megfontolás tárgyát képezheti. Szerk.

adata, hogy mielőtt az őstermészet megnyilvánulásainak utolsó maradványai is eltűnnének, azokból legalább egyes tipikus részeket megőrizzen a jövő nemzedékek részére. Kívánja ezt a tudomány, de kívánja a közérdek is, amelynek szempontjából jelentőséggel bír, hogy utódaink is láthassák a természetet őseredeti, sokszor évszázados alkotásainak nagyszerűségében.

Ezért úgy a természettudós, mint az erdőgazda, de bizonyára a természetnek minden barátja, turista és művész is örömmel üdvözli azt az akciót, amelyet az Országos Erdészeti Egyesület *Kaán* Károly m. kir. erdőmester ur kezdeményezésére megindított s amelynek célja itt-ott még meglévő őserdőmaradványainkból egy-egy részletet örök időkre kivonni mindennemű emberi beavatkozás alól, de célja az is, hogy, bár nem is őserdők, a magyar erdőtenyészet természetes uton létesült egyes különlegességei részére védelmet biztosítson, hogy azok a pusztulástól megmentessenek és idők során talán az őserdőszerű állapotba visszatérjenek.

Az Országos Erdészeti Egyesület annál inkább vél számíthatni a magyar kormány s első sorban a minden nemes törekvést felkaroló jelenlegi földmivelésügyi miniszter ur, valamint a nagyobb uradalmak támogatására, mert rokon irányban, a nevezetes fák összeírása és megóvása ügyében Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ur éppen a közelmúltban intézkedett s mert a külföldön az állam és a társadalom az őstermészet pusztulófélben lévő kincseinek megóvását már magáévá tette. Különösen a legutóbbi évtizedben történtek ezen a téren számottevő kezdeményezések. Elsőnek Buquoy György gróf hasított ki még 1838-ban nagyobb őserdőterületet gratzeni birtokán (Dél-Csehország), melyben minden emberi beavat-

kozástól menten tisztán a természet erői működnek.)*) Példáját Schwarzenberg János Adolf herceg követte, a Cseh erdőben fekvő birtokán 1858-ban.

Hasonló rezervációk történtek Liechtenstein herceg részéről stb., legujabban pedig Bosznia és Hercegovina kormány részéről.

Az Európában ily irányban kifejtett működés azonban eltörpül amellest, ami Amerikában történt ezen a téren, ahol a Yellowstone-Park és számos más őserdőrezerváció alakjában igen nagy területek köttetnek le azzal a czéllal, hogy ott a különben az emberi haszonlesésnek rövidesen áldozatul eső, teljes kifejlődésére évezredekig igénylő növényzet a maga eredetiségében megóvassék.

Sok történt a külföldön különféle egyletek által egyes természeti kincsek megőrzése érdekében s ujabban különösen a német birodalomban, továbbá a Schweiz-ban és Franciaországban általános a törekvés, hogy az őstermészet még fennmaradt emlékei számbavétesse, nyilván-tartassanak és megőriztessenek. E kérdés körül az utóbbi évtizedben egész irodalom fejlődött ki.

Egyes államok már külön intézményeket birnak e téren, így Poroszország a „Staatliche Stelle für Naturdenkmalpflege“ nevű szervezetet létesítette, míg Hessen 1902 óta külön törvénnyel védi a földfelület oly természetes képződményeit, mint vízfolyásokat, sziklákat, fákat stb., amelyeknek fenntartása a történet vagy természettudomány, vagy végül a tájék szépségének szempontjából közérdekűnek ismerhető el.

*) Ezt a rezervációt a múlt év tavaszán a bécsi nemzetközi gazdasági kongresszust követő kirándulások alkalmával több magyar erdőtiszt is megtekintette. Néhány óriási jegenyefenyő, melyek egyike állítólag 52 m³ köbtartalommal bír, méltán lekötötte a szemlélők figyelmét. Szerk.

Ide sorolható az alpesi flóra védelmére irányuló több külföldi hatósági intézkedés és törvény.

Hogy pedig ezek a törekvések ma ugyyszólván világszeri foglalkoztatják úgy a tudomány, mint a gyakorlati gazdaság képviselőit, annak bizonyítéka az, hogy a f. év tavaszán Bécsben tartott VIII. nemzetközi gazdasági kongresszus is behatóan foglalkozott az őstermészet maradványainak megóvásával, Conwentz H. dr., Dimitz Lajos és Siefert Xaver előadása mellett.

Az Országos Erdészeti Egyesület erre való tekintettel időszerűnek találta, hogy hazánk is csatlakozzék a külföldön oly széles körben megindult mozgalomhoz és ezzel hazánk egyes létükben fenyegetett természeti különlegeségei az enyészettől megóvassanak.

Evégből az egyesület azzal a kérelemmel fordult a közelmúltban a földmívelésügyi miniszter urhoz, hogy első sorban a kincstári erdőbirtokon, továbbá a besztérczei erdőigazgatóság és némely állami erdőhivatal kezelése alatt álló nagyobb erdőbirtokokon még található őserdőmaradványokat tanulmányoztassa és a különféle tenyészöveknek és vidékeknek megfelelően egyes területeket, a birtokosok hozzájárulásával kijelöltesse, amelyek tipikus őseredeti flórájukkal kitűnnek, vagy egyébként valamely ritka vagy nevezetes fafajt vagy válfajt tartalmaznak és másfelől felvesük és helyzetüknek fogva az állandó fenntartásra alkalmasak. Természetes, hogy a körülfekvő erdőrészekben tervezett gazdasági rendszabályoknál figyelemmel kell majd lenni arra, hogy azok a fenntartandó erdőrészekre veszélyt ne hozzanak.

Hogy pedig az utókor a zavartalan természet hatalmas termelőképességének tanujelét láthassa ezekben a megkimélt erdőrészekben, kívánatos, hogy azoknak legalább

egy része a jobb, sőt kitűnő termőhelyeken terüljön el. Csak példaként említjük fel, hogy ily rezervációk útján kellene gondoskodni, hogy Szlavónia világhírű tölgyeseinek egy részlete,*) a késői tölgynek (*Quercus tardissima*) netalán még fennmaradt példányai, a hegyvidéki tölgyesekből, a magyar és a molyhos tölgy tenyészetéből, a keleti gyertyáncsoportokból, a dunamenti ligeti erdőkből, a homoki erdőflórából, az ősbükkösökből, a vegyes őserdőből (jegenyefenyő, luczfenyő, bükk, alárendelten hegyi juhar, kőris, szil) és a tiszta fenyves őserdőből, ide értve az erdei és feketefenyő eredeti előfordulásait is, néhány elegendő kiterjedésű részlet mindennemű használat alól kivonassék és teljesen a természet működésének engedessék át.

Erre vonatkozólag, a részletek állandó megjelölésén és nyilvántartásán kívül, az illető erdők üzemterveibe szigorú intézkedések volnának felveendőek.

Ámde nem elegendő a mozgalmat a kincstári erdőbirtokra és az állami kezelés alatt álló erdőkre szorítani, hanem kívánatos, hogy abba a nagyobb erdők birtokosai általában bevonassanak. Az Országos Erdészeti Egyesület tehát arra kérte fel a földmivelésügyi kormányt, hogy a városi és magánkézen lévő erdők birtokosait a mozgalomhoz való csatlakozásra felhívja. Az egyesület egyébiránt a maga részéről is kérdést intézett számos erdőbirtokoshoz, hogy birtokán vannak-e oly őserdőmaradványok vagy más tipikus őseredeti flórájukkal kitűnő vagy egyébként valamely ritka vagy nevezetes fafajt vagy válfajt tartalmazó helyek vagy akárcsak egyes fapéldányok, amelyeknek fenntartása, habár korlátozott területen, indokolt volna s hogy vajjon lehetne-e számítani arra, hogy az ily, mindenestre csak

*) A szlavóiai tölgyesek egy részletének megóvása mellett első ízben Boór Károly szólalt fel néhány év előtt az E. L. hasábjain.

kevés számu és kisterjedelmü erdőrészlet az említett célnak megfelelően mindennemü használattól megkíméltetnék és a maga eredetiségében megőriztetnék?

Ezen soroknak is az a célja, hogy t. olvasóink figyelmét erre a nemes célú kezdeményezésre felhívja. Vajha minél többen karolnák fel ezt az ügyet, amely méltán pártolást érdemel. Az Országos Erdészeti Egyesület minden tájékoztató adatot, figyelmeztetést, szívesen fogad.

A fehér ákác fajváltozatairól.

Írta: *Kondor Vilmos* m. kir. erdőtanácsos.

Ha a szabad természetben nagy változatossággal kínákozó jelenségeket bizonyos rendszer szerint, vagyis akként igyekszünk megfigyelni, hogy azok előre feltett kérdés vagy előre meghatározott cél kereteibe legyenek beilleszthetők, úgy igen sokszor azt fogjuk tapasztalni, hogy a máskor figyelemre sem méltatott, talán nevetségesen kicsinyes jelenségek sorozatából igen érdekes következtetéseket lehet levonni; ezek viszont már szilárd támpontot szolgáltatnak a kérdés tisztázásához szükséges olyan kísérletek vagy összehasonlítások keresztülviteléhez, melyek a felvetett eszme helytállósága tekintetében véglegesen dönteni vannak hivatva.

Igen természetes, hogy az efféle vállalkozás nem jár mindig a kellő sikerrel, mert talán éppen egy mellékes körülményre helyeztük a főszlyt és másnak van fenntartva, hogy a megjelölt irányban elmélkedve és kutatva, megjelje a megoldásra alkalmasabb kiindulási pontot; ebben az esetben sem végeztünk tehát felesleges munkát, mert a cél megjelölésével alkalmat szolgáltatunk, arra, hogy mások jelentékteleneknek vélt tapasztalataikat most már a kijelölt célnak megfelelő szempontból vizsgálva, szerencsésebb csoportosításban tehessék azokat a kérdés eldöntésére alkalmassá.

Ilyen rendszeres megfigyelés eredményéről óhajtok én is a jelen értekezés keretében beszámolni, midőn az ákác fajválto-

zatainak megállapítására irányuló észleleteimet — a kijelölt irányban való további kutatás alapjául — t. szaktársaim rendelkezésére bocsátom.

A fehér vagy közönséges ákác — hála a gondviselésnek — nálunk valóban annyira közönséges már, hogy azt legfeljebb a magas hegyvidék lakója nem ismeri; annál csodálatosabb tehát, hogy ez a fanem, amely Földes János számítása szerint közel 200 éves multtal bír hazánkban és teljesen hozzánőtt a magyar nép lelkületéhez, még máig sincsen tudományos és közgazdasági fontosságának megfelelő alapossággal tanulmányozva; mert hiszen eddig közülünk is aránylag kevesen méltatták figyelemre ezt az érdekes és ma már nélkülözhetlen fanemet, sőt mintha valami fátum üldözné azokat is, akik hosszú évek tanulmányait és megfigyeléseit lelkes ambícióval gyűjtötték és azoknak közzétételével régen érzett hiányt pótolva, önzetlenül a tudománynak kívántak szolgálni.

Különösen az ákác fajváltozatainak a kérdése az, mely a szakirodalomban csak elvéve merül fel és némi bizonytalansággal, mondhatnám félénkséggel kezelve, csupán sejtetni engedi, hogy a fejtegetések során, egyes sajátosságok leírásánál az író a tőlaktól eltérő változatra gondolt; holott tulajdonképpen igen közelfekvő a feltevés, hogy az ákác, rendkívüli alkalmazkodó képessége mellett, a létért való küzdelem közben két évszázad alatt itt is fajváltozatokat és fajvegyületeket hozott létre; ezt a feltevést az analógiák egész sora teszi valószínűvé, mert pl. a késői tölgy, a vörös és fehér cser, a vörös és zöld termésű lucz és többrendbeli tölgyhybrid létezése is csak ujabban, behatóbb megfigyelés után és olyan fajoknál lett konstatálva, melyeknek állandóságában azelőtt bizonyára senki sem kételkedett.

A természettudományok körében felmerült elméletek közül Darwin-nak fajkiválási elmélete is egyike azoknak, melyek ma már teljesen átmentek a köztudatba, úgy hogy szemeink előtt végbemenő számos oly tünetet vagyunk képesek megfejtetni, melyek különben megmagyarázhatlanok, sőt talán észrevétlenek maradnának.

Ránk nézve a jelen esetben Darwin teoriájának különösen az a része bír fontossággal, mely szerint a szervezet egyik vagy

másik részének alkalmazkodása a változott életfeltételekhez (éghajlat, táplálkozás stb.) egyik legfontosabb tényezője a fajváltozatok és fajvegyületek létrejövetelének.

Ha már most meggondoljuk, hogy ez a folyamat örök időktől fogva állandóan tart, úgy azt is könnyen elképzelhetjük, hogy az állandóság jelzőjével felruházott fajoknál tulajdonképpen igen nagy a fajváltozatok száma, de mert azoknak nagyrésze érzékeinkkel nem észlelhető belső szervezeti elváltozásokban nyer kifejezést, ennél fogva mi a külsőleg észrevehető változások alapján rendesen ezeket is a faj fogalma alá szoktuk foglalni.

A változás folyamata a legalkalmasabbak megmaradásának elvén alapszik és a természetben szükségszerűleg csak fokozatosan és lassan halad, mert különböző és bonyolult tényezőtől van föltételezve; de annyira nyilvánvaló, hogy az emberi beavatkozás azt megfelelő eljárással már siettetni, sőt irányítani is képes; újabb időben meglehetősen gyakran van alkalmunk erről meggyőződni, amennyiben ma már egész üzletágak vannak a különféle fajváltozatok előállítására alapítva; különösen a virág- és gyümölcskertészetnél egész légió már a mesterségesen előállított keresztezések száma s ez a szám ugyszólván napról-napra még folyton nagyobbodik.

Darwin szerint a faj fogalma alatt egy megmagyarázhatlan teremtetési tényező ismeretlen elemét kell érteni, míg a válfajnál már önkénytelenül bizonyos származásbeli közösségre gondolunk; azok a csekély eltérések, melyeket ugyanazon szülők utódai közt is rendszerint tapasztalhatunk, egyéni jellegűek ugyan, de ha bizonyos állandósággal átöröklődnek, úgy hogy az utódokon biztosan felismerhetők, az esetben már fajváltozattal van dolgunk.

Ugyanez a meghatározás szabatosabban és a jelen esetre jobban alkalmazható alakban a Fekete-Mágócsi-Dietz-féle Erd. Növénytanban így hangzik: „A fajváltozat alatt a tőalaktól egy vagy több jegyben eltérő alakot értünk, mely eltérések a magról kelt egyedekre is átöröklődnek ugyan, de az ivadékot megfelelően vezetett kísérletekkel a tőalakra még vissza lehet vinni“.

Ezek szem előtt tartásával vizsgálva az ákácznak a tőalaktól eltérő azon jellegeit, melyek bizonyos következetességgel, egymástól nagy távolságra eső egyedeken is megállapíthatók, arra a meg-

győződésre jutunk, hogy az ákácznál a természet által létrehozott számos oly eltérés észlelhető, melyek valószínűleg a változott talaj- és éghajlati viszonyok által befolyásolva, az eredetitől már külső jelekben is megkülönböztethető alakok keletkezésében nyilvánulnak. Az a kérdés azonban, vajjon ez a változás az ákácnak hazánkban való meghonosítása óta jött-e létre, vagy pedig megvolt már a látszólag egy faj gyanánt behozott eredeti alaknál is, természetesen el nem dönthető, de a lényegre egyelőre közömbös is.

Gondos vizsgálat után ilyen eltéréseket az ákáczfának minden egyes részénél találhatunk, ami természetes is, mert hisz az alkal-

8. kép. A kerekded és a szabálytalan korona típusai.

mazkodás folyamatában a növénynek valamennyi szerve közreműködik.

Az alábbiakban sorba veszem azokat az eltéréseket, melyeket a fa külső alakjánál, az ágak elhelyezésénél és növésénél, továbbá a kehely, a virág, a maghüvely és a mag alakjánál és színezésénél sikerült megállapítanom.

Az ákácdfa földfeletti részei összességének, vagyis konturjának vizsgálatánál különösen két alak ötlík szemünkbe; az egyik, még pedig a gyakoribb alak az, midőn a korona egész tömege s illetve a tagolt korona egyes részeinek külső körvonalai kerekdedek s az egész a betetőzöttség hatását gyakorolja a szemlélőre; a másik nem annyira gyakori s abban nyilvánul, hogy a koronát látszólag minden rendszer nélkül — szabálytalanul — elhelyezett,

szeszélyesen kinyuló lombozatcsoportok alkotják, melyek az egészen groteszk jelleget kölcsönöznek.

A Kallivoda Andor által említett „gubanczos növesű” és vöröses színű ákác*) példányaira itt még nem akadtam, mert a fiatal hajtásoknál és a virágzatnál észlelhető színárnyalatbeli eltérések és a fa külalakja közt látszólag semmiféle összefüggés nincs; lehetségesnek tartom azonban, hogy ebben az esetben is külön típusról van szó.

Az ágak elhelyezésénél szintén kétféle esettel találkozunk, amennyiben az ágak a törzs körül vagy állandóan csaknem egyforma hegyes szögben ($15-30^\circ$) helyezkednek el, vagy pedig egészen szabálytalanul fejlődnek. Az ágak elhelyezése mindenesetre befolyással van a korona alakjára is, ezt az összefüggést azonban, különösen ami a korona kerekded vagy szabálytalan voltát illeti, teljes határozottsággal nem lehet kimutatni.

Jóval feltűnőbb az az eltérés, melyet a fiatal hajtások alakjánál tapasztalunk; ezek vagy egészen egyenesek, midőn az egymás fölött egyenkint, de a hajtásnak különböző oldalán fejlődő levelek közti részei a hajtásnak (bütyökközök) egy egyenesbe, vagy közel egyenesbe esnek, vagy pedig minden levélnél könyökszerűen többé-kevésbé behajlanak, miáltal az izelt vagy zezzugos alak jön létre; ez az utóbbi alak Kallivoda A. nézete szerint egy és ugyanazon fánál csak átmenetileg lép fel és a zezzugos növesű hajtások ezt a sajátságukat fokozatosan elvesztik.

Én úgy tapasztaltam, hogy ez a jelleg egyes ákáczfáknál állandó s nem a véletlen játéka, mert egymástól tekintélyes távolságban (10—15 kilométer) nőtt, idősebb ákáczfákon állandóan megfigyelhető; ilyen ákáczfák láthatók pl. az Ipolyságról Gyerk község felé vezető állami út jobb és bal oldalán, mintegy 40 éves példányokban, továbbá Egyházmarót községben és az alsózsemeri fennsíkban mintegy 10—12 éves példányokban. Hogy pedig ez nem a természet szeszélye és pusztán véletlen, azt abból lehet következtetni, hogy többszöri megfigyelés után az ilyen fákat már nagyobb távolságról is a tömöttebb, csomósan álló, apróbb lombozatról és az ágaknak az idősebb tölgyfákra emlékeztető vaskosságáról és szeszélyes görbületeiről lehet felismerni.

*) Erd. Lapok 1906. X. f. 805 lap.

A túskeparók közül előjövő levelek egyenkint és egymás fölött, de a hajtásnak különböző oldalán foglalnak helyet, látszólag egészen szemközt, tényleg azonban olyformán, hogy a közvetlenül egymás fölött álló levélnyelek iránya sohasem képez egymással teljes 180° -ot, hanem annál mindig valamivel kisebb szöveget zárnak be, amely rendszerint 115° és 165° fok közt változik; ez az oka annak is, hogy a zegzugos növéssű hajtásoknál az egyenestől való eltérés nem egy síkban történik.

A fiatal hajtások színe rendszerint zöld és megegyezik a lombzat színével. De meglehetősen gyakori a vörösbarna szín is, mely — amint alább látni fogjuk — az ákác egyik vagy másik részénél csaknem mindig felfalálható.

Az ákácvirág leírásánál megelégedtek a szakírók annak megállapításával, hogy hosszú kocsányon függő virágok lazán lobogó fürtöt képeznek; ez általánosságban igaz is, de közelebbről vizsgálva a dolgot, meggyőződhetünk afelől, hogy az ákácvirág fürtje tulajdonképpen kétféle: ugymint *rendes fürt*, midőn a fürt tengelyét alkotó főnyél körül a virágban végződő kocsányok egyenkint helyezkednek el, vagy pedig *összetett fürt*, midőn a főnyélből kiinduló kocsányok ismét többfelé elágazódnak.

Ez utóbbi alak azonban meglehetősen ritka lehet, amennyiben mintegy 200 különböző fának virágja közt csupán két példányra akadtam, sajnos olyan körülmények között, hogy már teljesen lehetetlen volt megállapítani, vajjon az illető fának valamennyi virágja ilyen volt-e s így voltaképpen egy fajváltozatnak különleges jellegét szemlélhetem-e benne, vagy pedig csupán rendellenes képződmény van előttem, amely különösebb fontossággal nem bír.

Az egyes virágoknál már jóval nehezebb az eltéréseket felismerni, de ha megfelelő mennyiségű összehasonlító anyaggal rendelkezünk, minden különös nehézség nélkül ilyeneket is lehet az ákácznál megállapítani.

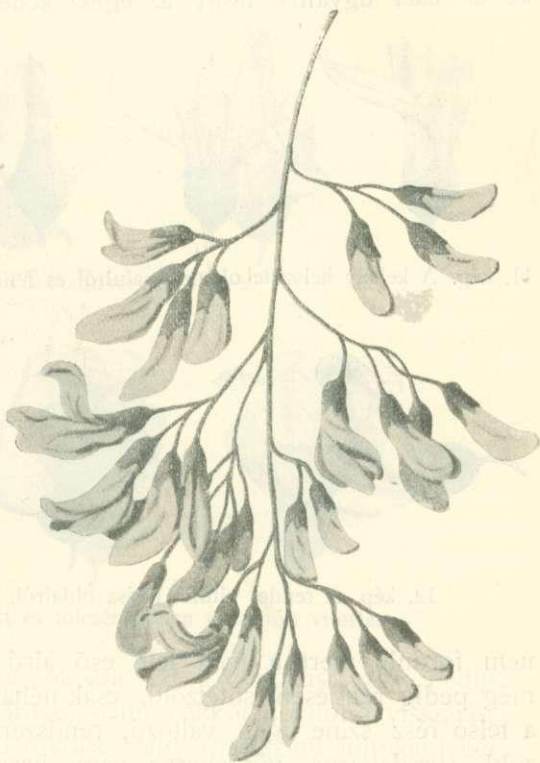
Az ákácvirág behatóbb ismertetésével eddig tudtommal csak Földes J. m. kir. erdőmester foglalkozott; *) általános jellemzésül felsorolván körülbelül a következőket: „A kehely sárgás-zöld színű, majdnem kétajkú, a felső ajak kétfogu, az alsó három hasábu;

*) Erdészeti Lapok 1903. I., II., III. f.

vitorla nagy, felálló, visszahajló (visszakunkorodó); csónakszirmok összenővék, tompák; bibeszál szőrös, a szirmok a csővé összenőtt himszálak közé vannak elhelyezve; az egész virág fehérségén a zöldes színek egy lehellete vonul végig“.

9. kép. Rendes fürt.

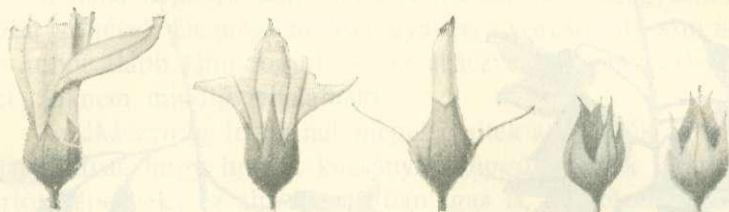
10. kép. Összetett fürt.

Lássuk már most, hogy ezen általános jellegek behatóbb vizsgálatánál milyen eltéréseket tapasztalunk.

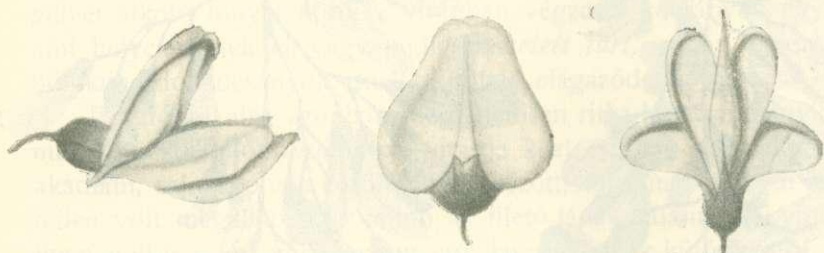
A kehely alakjánál figyelemreméltó eltéréseket alig találunk és az általános leírás kiegészítéseül legfeljebb annyit lehet fel-
említeni, hogy a kétfogu felső ajak hátulról mindig a vitorla közepén levő bordaszerű kiemelkedést fogja körül s ezáltal támaszul

szolgál a visszakunkorodó vitorlának; az alsó ajaknak középső és a többinél rendszerint valamivel hosszabb hasábjá a csolnakot tartja, míg a másik kettő a vitorla széleit érintve, a két evezőhöz simul; érdekes azonban, hogy maga a kehely nem síma, hanem erezett s minden fognak és hasábnak megfelelően egy-egy ér vonul rajta végig.

A kehely színezésénél már feltűnő különbségeket lehet észlelni; az az eset ugyanis, hogy az egész kehely egyszínű legyen, elő

11. kép. A kehely helyzete oldalról, alulról és felülről nézve; a kehely alakja.

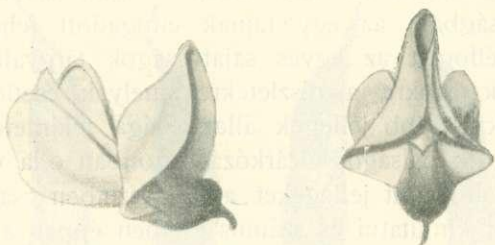
12. kép. A rendes vitorla állása oldalról, felülről és alulról.

nem fordul; mert a nyél felé eső alsó rész mindig sötétebb, még pedig rendszerint sötétzöld, csak néha zöldesbarna; ellenben a felső rész színe igen változó, rendszerint zöldesfehér, világoszöld, rozsdabarna, vörösbarna vagy karminvörös s ugyanolyan színű azután a virágnyel is.

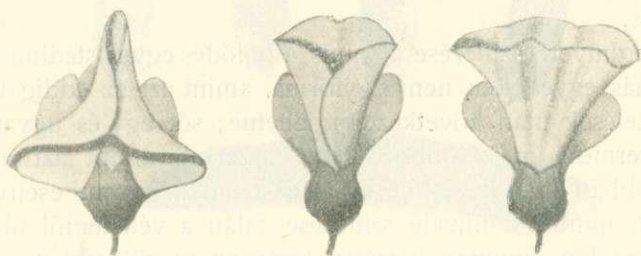
A vitorla alakjánál szintén nagyobb változatosságot találunk; rendes alakja az, midőn egész szélességében kibontva, a himszálakat magába foglaló csolnak felső élére közel merőlegesen áll s felül — a rózsaszirmokhoz hasonlóan — kissé be van hajlítva; sokszor azonban oldalt hátrafelé kunkorodik vagy annyira visszahajlik, hogy szélei egymást hátul érintik, sőt egymásra is borulnak;

néha azután megtörténik, hogy az egymásra boruló részek összenőnek és összelapított tölcsért képeznek.

A vitorla egészben fehér, csupán a tövében találni két zöldes-sárga foltot; épp úgy az evezők és a csolnak alsó része is zöldes színű s ez adja meg a virágnak a megszokott* leheletszerű zöldes színt; meglehetősen gyakori azonban az az eset, hogy a virág színe vörösbe játszik, ami azután onnan származik, hogy a kehely

13. kép. Visszakunkorodó vitorla.

14. kép. Visszahajtott és tölcsérszerűen összenőtt vitorla.

és a virágnyel vörös színe okozza ezt a csalódást vagy pedig tényleg maga a virág is vörös színű s ekkor a vitorla visszáján egyes világos karmin színű sávokat vagy rózsaszínű foltokat lehet találni. A vörös színű virágok közelebbi vizsgálatánál azt az érdekes megfigyelést tettem, hogy hasonlíthatatlanul illatosabbak, mint a zöldesbe játszó virágok; még pedig annyira, hogy valószínűleg bódító illatot terjesztenek.

Nem hiányzanak az ákácvirágnál a megszokott rendellenes ségek sem; így pl. találni csonka vitorlájú vagy olyan kettő virágot is, amely két vitorlával, négy evezővel és csupán egy csolnakkal van ellátva.

Ezek után áttérek azokra az eltérésekre, melyek állandó jellegűknél fogva, ha egyelőre talán még nem is alkalmasak az ákác fajváltozatainak minden kétséget kizáró módon való konstatalására, különös figyelmet érdemelnek és mindenesetre igényt tarthatnak arra, hogy velök ezután komolyabban foglalkozunk; ezek a maghüvely és a mag színezésénél és alakjánál megfigyelhető eltérések.

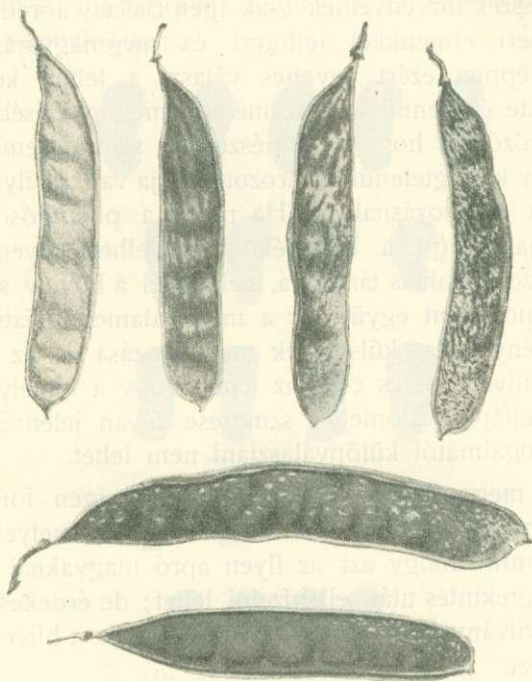
A szakirodalomnak idevágó adatai — igen természetesen — nagy általánosságban az egy fajnak elfogadott fehér ákáczról szólnak s ennél fogva az egyes sajátosságok tárgyalásánál nem terjeszkedhetnek azokra a részletekre, melyek esetleg kétséget támaszthatnának a főbb jellegek állandósága tekintetében; ez a részletek elől való tulságos elzárkózás azonban oda vezet, hogy a gondosan kiválogatott jellegeket a természetben csak bizonyos jóakarattal lehet kimutatni és számos esetben éppen a különleges jellegek dominálnak, ami azután a jellemzés alaposságának a rovására megy. Így vagyunk — többek közt — az ákáczhüvely színével is.

A maghüvely színezése ugyanis a fejlődés egyes stádiumaiban, más és más egyedeken nem egyforma, amint azt az eddig közzétett ismertetések után következtetni lehetne; sőt egy és ugyanazon fának a termése is különböző lehet aszerint, amint azt a nap-sugarak jobban vagy kevésbé érik; ez azonban semmi esetre sem jelenti azt, mintha a hüvely színezése talán a véletlentől függne; sőt ellenkezőleg, minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy ez a jelleg, törvénynek is beillő következetességgel szokott évről-évre egy és ugyanazon fának termésénél jelentkezni.

Az eddigi leírások azon állítása tehát, mintha a hüvelynek eredetileg vörösbarna színe később sötétkékesbe, azután pedig szennyesbarnába menne át, csak bizonyos ákáczfákra vonatkoztatva állhat meg; mert bárki könnyű szerrel meggyőződhetik affelől, hogy a fejlődés teljes befejezése s illetve a hüvely megszáradása előtt, különböző ákáczfák termése más és más színű és a különböző színárnyalatok csak a hüvely teljes beérése után folynak annyira össze, hogy már csak a világos sienna és a sötétbarna közt változó színfokozatokat lehet megkülönböztetni; ha azonban a hüvely érése állandóan száraz időjárás mellett történik, abban

az esetben ez a színkeveredés kisebbmértvű, úgy hogy a megszáradt hüvelyen nemcsak a színárnyalatok, hanem a tarkázatok is tisztán kivehetők.

A fejlődésben lévő hüvelynél ugyanis az alapszín mindig a zöldnek valamely árnyalata s ez vagy tisztán marad, vagy pedig a karminnak és vörösbarnának ritkább vagy sűrűbb tarkázatával

15. kép. A hüvely tarkázatának fokozatai.

van ellátva, mely az egésznek vörös, vörösbarna, illetve sötétbarna kinézést kölcsönöz. A hüvely tarkázatát rendszerint karminvörös, vörösbarna vagy sötétbarna színű hosszukás, de szabálytalan alaku sávok és kisebb-nagyobb foltok képezik, melyek a hüvelynek hasi oldala és hegye felé kissé elmosódnak; mindezek a hüvelynek csupán napfelőli oldalán észlelhetők, mert a naptól elfordított oldal vagy egyszínű marad, vagy pedig annyira elmosódott rajta a tarkázat, hogy csak alaposabb vizsgálat után lehet észrevenni.

A valóságban tehát a fehér ákácztermése sárgás-zöld, zöld, karmin, vörösbarna és barna színű szokott lenni s ezek között még számos, kevésbé jellemző típus foglal helyet.

Mindezek szemléleténél pedig önkénytelenül is felmerül az a kérdés, hogy a folytonos átalakulásokban nyilvánuló természetnek mi célja lehet az ilyen jelenségekkel?

A természet törvényeinek csak igen csekély töredéke az, amit véges emberi elménkkel felfogni és megmagyarázni képesek vagyunk s éppen ezért egyenes választ a feltett kérdésre sem adhatunk; de él bennünk a természet megfigyeléséből kialakult az a meggyőződés, hogy a természetben semmi sem történik ok nélkül és így kétségtelenül határozott célja van az ilyen, látszólag jelentéktelen elváltozásnak is. Ha pedig a pillangósok egyes ismertebb fajainál (pl. a babféléknél) észlelhető ilyen eltéréseket teszszük összehasonlítás tárgyává, melyeknél a hüvely színének változásával rendszerint együtt jár a mag valamely sajátságának, sőt néha a növény egész külsejének megváltozása is, az egyetlen elképzelhető következtetés csak az lehet, hogy a hüvelynek állandó jellegként fellépő különleges színezése olyan jelenség, melyet a fajváltozat fogalmától különválasztani nem lehet.

Ebbeli meggyőződésem kialakulásában igen fontos szerepe van az ákácsmag alak- és színváltozásainak is, melyek jóval számosabbak, mint ahogy azt az ilyen apró magvaknál megszokott, felületes megtekintés után elképzelni lehet; de érdekesek is annyi-ből, mert nyilvánvalóan kitűnik az összefüggés a hüvely és a mag színezése közt.

Az igénytelen külsejű ákácsmagot többnyire nagyobb mennyiségben látjuk együtt, midőn inkább a tömeg összehatása érvényesül s ennek folytán bizonyos átlagszín és átlagalak marad meg emlékezetünkben. Ez az átlagalak leginkább a veséhez hasonlítható, az átlagszín pedig a barnás-szürke.

A valóságban azonban az ákácsmag alakja igen változatos, amint arról egyszerű kézi nagyító segítségével meggyőződhetünk s amint azt a 16. számú ábra is világosan mutatja; közelebbi magyarázatául csupán azt kell még hozzátennem, hogy a legfőbb sor elején az átlagtypus foglal helyet, a többi típus részint a

köldöknek különféle elhelyezése, részint pedig a körvonalaknak a hossztengelyhez viszonyított változásai folytán jön létre.

Nem kevésbé érdekesek azok a különböző színek, melyeknek összetételéből az ákáczmagnak átlagos barnásszürke színe keletkezik; a határozottan egyszínű (zöldes szürke vagy sötétbarna) ákácsmag ugyanis aránylag meglehetősen ritka, hanem rendszerint tarkázva van s ez a tarkázat annyira finom, vagy olyan sűrű lehet, hogy egy színnek látszik.

16. kép. Az ákácsmag alakváltozatai.

A tarkázat fokozatait a 17. számú ábra mutatja, melynél a magvak nagyítva vannak, hogy ez a sajátság szembetűnőbben legyen feltűntethető.

Az ákácsmag leggyakoribb színei a zöldesbarna, vörösbarna, barna és fekete; a színezésbeli eltéréseket pedig itt is főképp a tarkázat okozza, mely világosabb vagy sötétebb vörösbarna, hosszukás foltokból áll; igen valószínű, hogy a látszólag egyszínű mag is igen finoman, vagy egészen sűrűn tarkázva van; az alapszín zöldes-szürke.

Azok a magvak, melyek a rendestől eltérő, különleges színe-

zéssel birnak, pl. a sárga vagy vörös színűek, rendszerint hibásak és nincsenek tökéletesen beérve.

Ezek szerint tehát az a régebbi felfogás sem állhat meg, hogy a fekete színű magvak a fán száradt két-hároméves hüvelyekből valók, mert a rendesen beért magnak színe többé meg nem változik.

A mag és a hüvely színezése közti összefüggést vizsgálva, megállapítható, hogy a sárgás-zöld, vöröses-zöld, vörösbarna és barna színű hüvelyben mindig *zöldesbarna, foltozott mag* van;

17. kép. Az ákácsmag tarkázatának fokozatai.

míg ellenben a foltozott vörösbarna és bordeaux színű hüvelyben mindig *egyszínű, sötétbarna*, illetve fekete mag található.

Végül szükségesnek tartom még felemlíteni, hogy az ákácsmagnak ugynevezett köldöke tulajdonképpen egy kis gödröcskét képez, miután a magkötő nem simán válik le, hanem a magból mintegy kiszakad s ha bele nem törik, mindig egy kis mélyedést hagy maga után.

Amint azt már a bevezetésben is jeleztem, nem befejezett tanulmányról, csupán rendszeresen gyűjtött megfigyelésekről óhajtottam ezuttal beszámolni; tettem ezt azzal a szándékkal, hogy

felkeltsem mindazon szaktársaimnak figyelmét, akiknek több alkalmuk van az ákác életjelenségeit közelebbről és gyakrabban megfigyelhetni; még pedig főképpen azért, mert az ákác mostani rohamos terjedése mellett, egy-két évtized alatt valóban nem remélt arányokban fogja hazánk erdősült területeit szaporítani s ez a körülmény önmagában is elég ok arra, hogy az ákáczzal behatódobban foglalkozzunk; másfelől az az elvitázhatlan tény, hogy az ákác tenyésztése terén maholnap már hazánk viszi a vezetőszerepet, kötelességünk⁶ teszi egyszersmind azt is, hogy az ákác sajátosságai után való tudományos buvárkodás terén is megtegyük mindazt, amit tőlünk a nagyközönség — már hivatásunknál fogva is — méltán elvárhat.

A kinestári erdőkre vonatkozó üzemtervek, üzemnyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok alakjának egyszerűsítéséről.

Irta: *Muzsnay Géza.*

(Befejező közlemény.)

C) Üzemátvizsgálási munkálatok.

Az üzemátvizsgálási munkálatokat az utasítás szintén nagy mértékben egyszerűsíti. Kimaradnak belőlük „az üzem eredményeinek kimutatása” című régi XXIV/1—4. sz. táblázatok, amelyeket az 1880. évi utasítás tulajdonképpen az üzemnyilvántartáshoz számít s amelyeket utolsó időkben különben is mellőztünk, mivel — bár más csoportosítással — ugyanazokat az adatokat tartalmazták, amiket a XXV—XXVIII. számú átvizsgálási kimutatások. Elmaradnak továbbá azok az üzemátvizsgálási kimutatások is, amelyeket a megfelelően módosított, évfolyamok szerinti nyilvántartások teljesen nélkülözhetővé tesznek a jövőben.

Ekkép maga a tulajdonképpeni üzemátvizsgálási munkálat csak egy leírásból fog állani, amely szintén lényegesen egyszerűsített azáltal, hogy elmarad belőle az előirt és teljesített, teljesített de előirva nem volt, előirt de nem teljesített használatoknak és felújításoknak az 1890. évi 9600. sz. a. kiadott utasításban megkívánt hosszadalmas felsorolása és egymással való egybevetése, ami az eddigi rendszer szerint különben is kellő átnézetet egyál-

talában nem nyújtó alakban történt s amit egyszerű hivatkozással a kívánt adatokat sokkal átnézetesebben feltüntető üzemátvizsgálási kimutatásokra, már eddig is mellőzött a legtöbb erdőrendezés a gyakorlatban. Ezt a leírást igen természetesen a jövőben is a következő félfordulószakra egybeállítandó részletes fő-, elő-, és mellékhasználati és felújítási tervek, a jellegükben változást szenvedett erdőrészetekről készítendő új részletes erdőleírás és esetleg az üzemterv egyes más táblázatai helyett készítendő új táblázatok fogják kiegészíteni.

Az utasítás az üzemátvizsgálási munkálatot „*időszaki gazdasági beszámoló és kiegészítő munkálat*”-nak nevezi. Lássuk csak, mit is fog tartalmazni ez a munkálat új alakjában? Tartalmazni fogja: a lefolyt időszakban folytatott gazdálkodás *megbírálását* s az előírástól a használatok és felújítások helye, kiterjedése (mennyisége) és kiviteli módja tekintetében történt eltérések indokolását, az erdő állapotában és viszonyaiban történt *változások felsorolását*; az eredeti üzemtervnek a szükséghez képest való módosítását, illetve *kiegészítését*; és végül a használatoknak és felújításoknak (erdősítéseknek) *a következő 10 évi időszakra való részletes szabályozását*. A mult 10 évi időszakra való beszámolás itt csak főbb vonásokban történik, mert a részletes beszámolás az üzemnyilvántartásnak lesz a feladata.

Az új elnevezés tehát tényleg kifejezi az üzemátvizsgálási munkálat tartalmát, amennyiben *tágabb értelemben véve*, a megbírlás a beszámolás fogalma alá vonható, a változások felsorolása, az eredeti üzemterv módosítása és kiegészítése, valamint a jövő 10 évi részletes tervek összeállítása pedig az üzemterv *kiegészítésének* tekinthető. Mivel azonban ez az elnevezés egy kissé hosszadalmas és mivel magának a munkálatnak a beszámolásra vonatkozó része tényleg alárendelt szereppel bír az üzemterv kiegészítéséhez képest, úgy vélem, elegendő volna az üzemátvizsgálási munkálatot egyszerűen „*időszaki kiegészítő munkálat*”-nak mondani, illetőleg magára a munkálatra czim gyanánt ezt írni: „A gazdasági terv kiegészítése a félfordulószak végén”.

Egyébiránt én — épp úgy mint az „üzemterv” elnevezésnél — egyelőre még függőben tartandónak vélem a kétségtelenül rossz „üzemátvizsgálási munkálat” elnevezésnek ujjal való felcse-

rélését, addig t. i. amíg a kérdés, az új erdészeti műszótár anyagának összeállítása kapcsán, szélesebb körben tisztázódik; elkerülni óhajtván azt, hogy a most elfogadott kifejezést később esetleg megint egy másikkal kelljen felcserélni.

Az utasításnak az üzemátvizsgálási munkákat tárgyaló része a munkálat összeállításánál követendő eljárásra nézve különbséget tesz olyan erdők között, amelyekről az üzemterv és a nyilvántartás az új rendszer szerint lesz összeállítva és az olyanok között, amelyekről az üzemterv és a nyilvántartás a régi rendszer szerint készült. Mindkét esetet illetőleg részletesen foglalkozik az üzemnyilvántartásnak az üzemátvizsgálás alkalmából való lezárásával, az eredeti üzemterv táblázatainak módosításával, illetve újakkal való pótlásával s magának a munkálatnak összeállításával.

Abban az esetben, *ha az üzemterv és illetve az üzemnyilvántartás az új rendszer szerint készült, a fő- és az előhasználatok* évfolyamok szerinti nyilvántartásaiban a 10 évi adatok összevonására szánt főrovatba bejegyezzük a választékok szerint részletezett fatömegeket és a tőárban befolyt pénzüsségeket az erdőrészletek szerinti nyilvántartás alapján, ahol az adatokat már előbb minden egyes erdőrészletnél összegeztük, azután kitöltjük a nem teljesített fő-, illetve előhasználatokra vonatkozó utolsó rovatot s végül az üzemosztályról szóló összesítés után a lefolyt 10 évről mérleget készítünk az utasításban látható mintának megfelelőleg.

A nem teljesített főhasználatok bejegyzésére nézve — tudva azt, hogy a gyakorlatban ebben a tekintetben sokszor találkozunk hibás eljárással — szükségesnek vélem megjegyezni, hogy ha valamely erdőrészletben nagyobb fatömeg használtatott ki, mint amennyi az előírt területen becsülve és előirányozva volt, a többlet nem tekintendő elő nem irt főhasználatnak s viszont ha kevesebb fatömeg használtatott ki valamely erdőrészletben az előirányozottnál, a különbözet nem szerepelhet a XII. minta utolsó előtti rovatában a kihasználatlanul maradt fatömegek között.

Hasonló elvek alapján döntendő el az is, hogy mi tekintendő előírt és mi elő nem irt előhasználatnak. Ehhez képest „a fekvő fa és esetleges használat” czimén kihasznált mindaz a fatömeg is, amelynek kihasználása az üzemterv értelmében meg volt engedve, az előírt előhasználatok között mutatandó ki, ha több is volt az

ily czimen előírányzott fatömegnél s viszont kevesebb ilyen használat esetén a különbözet nem tekinthető nem teljesített előhasználatnak.

A *mellékhasználatok* nyilvántartásának lezárása egyszerűen abból áll, hogy az üzemosztály végén az egyes évek adatainak összegezése után mérleget készítünk az alábbi alakban oly módon, hogy a „gazdasági terv szerinti előírás“ czimű főrovatba írjuk az alábbi szöveget s utána az egyes évek rovataiba a megfelelő területösszegeket:

Mérleg.

Előírás: --- --- --- (évenként részletezendő)

Előírt és foganatosított mellékhasználatok:

Elő nem írt de foganatosított mellékhasználatok:

Előírt, de nem foganatosított mellékhasználatok:

A *felújítások* évfolyamok szerinti nyilvántartásában — miként a fő- és előhasználatoknál — először is kitöltjük a 10 évi adatok összevonására szánt főrovatot. Az utasítás mellékletét képező mintában ebben a főrovatban az erdősítések területének kimutatására az egyes évek részére nyitott rovatokban lévő 5 alrovattal szemben csak 4 alrovat található, amelyek közül a „mesterséges uton“ czimű alrovatban az előbbi 10 rovat hasonló czimű és az „előírásan felül időközben szükséges mesterséges erdősítés“ czimű két alrovatának adatai összevonva mutatandók ki. Eszerint az előírt és az ezekkel szemben foganatosított erdősítéseknek egymással való összehasonlításánál itt a részletes felújítási terv szerint természetes és mesterséges felújításra előírt területekkel, illetve ezek összegével szembeállítatnak az időközben szükségessé vált erdősítések is, vagyis az utasítás értelmezése szerint azok az erdősítések, amelyeknél az előírt természetes felújítás helyett mesterséges felújítás foganatosított.

Ez helyes. De nem egészen kifogástalan, nézetem szerint, a *mérlegnek* az utasításban feltüntetett alakja, mivel az aszerint mutakozó hátralékban benne vannak azok a területek is, amelyek az erdősítendő területekből az erdőrészletenkénti nyilvántartás szerint tulajdonképpen leirandók volnának s viszont nem szerepelnek több erdősítésként azok az erdősítések, amelyek az üzem-

terv értelmében később lettek volna foganatosisitandók s amelyeket teljesíteni tehát nem lett volna kötelességünk.

Az utóbbi körülményben jelentkezik a hátránya a különféle természetű erdősitések nem egészen megfelelő csoportosításának, amire fennebb rámutattam.

Ezek a hiányokon akként lehetne segíteni, ha a fentebb, a felújítások erdőrésztelenkénti nyilvántartásának tárgyalásánál *a—f* pontok alatt foglalt értelmezést véve alapul, az erdőrésztelenkénti nyilvántartásban a területek számára nyitott 5 alrovatnak a következő címeket adnók: 1. „a mesterséges erdősitésre előirt területekből természetes uton felujult“, 2. „mesterségesen erdősítettett a a mesterséges erdősitésre előirt területekből“, 3. „időközben szükségessé vált erdősitések“, 4. „nem esedékes erdősitések“, 5. ismétlések; amely alrovatok közül az elsőbe utólagosan a félfordulószak folyamán bevezetett adatok lezárása után a természetes felujulásra előirt és tényleg így felujult területek is beirandók volnának. Ugyanígyen címűalrovatok lennének az évfolyamok szerinti nyilvántartásnak a félfordulószak 10 éve számára nyitott 10 rovata alatt is; itt azonban a természetes felujulásra előirt és tényleg felujult területek bejegyzésére a jelzett 10 rovat után egy külön rovat szolgálna. Nemkülönben ennek a nyilvántartásnak a 10 évi adatok összevonására szánt utolsó főrovatában is ez az 5 alrovat szerepelne, azzal a különbséggel, hogy az első rovatnak a címe egyszerűen „természetes uton felujult“ lenne, mivel az összevonás alkalmával a természetes uton felujult összes területek ebbe jegyeztetnének. Ebben az utolsó főrovatban ezenkívül még egy-egy alrovatot kellene nyitni „az erdősitésre előirt területekből leiratik“, „hátralék“ és „nem sikerült“ címekkel.

A kimutatás ilyen módosítása esetén a mérleg a következő alakkal birhatna:

term. uton mest. uton összesen

	. k. h.	. k. h.	. k. h.
1. A részl. feluj. terv szerint elő volt írva			
2. Időközben szükségessé vált	+	+	+
3. Mint szükségtelen leiratik	—	—	—
4. Helyesbitett előírás	.	.	.
5. Tényleg erdősítettett, illetve felujult	.	.	.

		term. uton	mest. uton	összesen
6. Tehát	{ több... ..	. k. h.	. k. h.]	. k. h.
	{ kevesebb	. "	. "	. "
7. Ehhez a nem sikerült erdősitések		. "	. "	. "
8. { Több		. "	. "	. "
	{ Kevesebb	. "	. "	. "

Ebben az esetben itt „mint tényleg erdősitett, illetve felujult” területek volnának kimutatandók az ismétlések kivételével az összes területek s az a hátralék, amely indokolásra szorul, lenne: a 6-tal jelölt sorban lévő eredmény, levonva belőle a nem esedékes erdősitésekte.

Egyébiránt ez a nem éppen legfontosabb kérdés teljesen tisztázódni fog majd a gyakorlatban. Tapasztalatból tudom, milyen nehéz sokszor a legegyszerűbb kimutatást is úgy tervezni, hogy ne kelljen változtatni rajta később, amikor annak a legkülönbözőbb viszonyok között való kitöltésére kerül a sor. És korántsem szabad az üzemtervhez és üzemnyilvántartáshoz tartozó kimutatásokat olyanoknak tekinteni, mint amelyeken a szükséghez képest itt-ott módosítani nem lenne szabad.

Az utasítás kiadásától számítandó első 10 évben igen természetesen csak olyan *üzemnyilvántartási könyveket* kellend lezárni az üzemátvizsgálások alkalmából, *amelyek még a régi rendszernek megfelelő alakkal bírnak*. Minthogy ez az alak nem alkalmas a lefolyt 10 év adatainak átnézetes kitüntetésére, az utasítás szerint az ilyen nyilvántartási könyvek adataiból az üzemátvizsgálási munkálathoz a lefolyt 10 évi fő-, elő-, mellékhasználatokról és felújításokról egy-egy külön kimutatás állítandó össze az évfolyamok szerinti nyilvántartás céljaira tervezett új XII., XIV., XV. és XVII. számú minták felhasználásával.

Az üzemterv egyes táblázatainak az üzemátvizsgálás alkalmából való módosítását s az ez alkalomból készítendő új táblázatokat, valamint a munkálat leíró részének alakját és beosztását illetőleg elegendőnek vélem itt magára az utasításra utalni, amely mindezeket részletesen tárgyalja.

Az utasítás végül a kincstári erdőkre vonatkozó üzemtervek és üzemátvizsgálási munkálatok bizottsági tárgyalásánál eddig követett eljárást módosítja némileg s itt arról is gondoskodik, hogy a kész munkálatok a tárgyaláson résztvevőknek s köztük a kezelő erdőgondnoknak, előzetesen beható áttanulmányozás végett kiadásának. Intézkedik továbbá az iránt is, hogy mikor lehet helye a régi helyett új üzemterv készítésének.

*

Ezekben kívántam a kincstári erdőkre vonatkozó üzemtervek, üzemnyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok „alaki berendezésének némi módosítása és egyszerűsítése tárgyában” kiadott utasításban foglaltakat tárgyalni.

Amint a czime is mutatja, ez az utasítás az említett munkálatoknak inkább csak az alakját módosítja s az „üzemtervek készítése iránt” 1880. évi 23374. sz. alatt kiadott utasításnak, „az üzemtervek egyszerűbb készítésénél alkalmazható eljárás tárgyában” 1883. évi 4190. sz. a. kiadott körrendeletnek, valamint a „kincstári erdők üzemrendezésénél, gazdasági műszaki beosztásánál s a térképezésnél követendő eljárásra” vonatkozó 1883. évi 6016. számú és a „tiz évenként teljesítendő erdőgazdasági üzemátvizsgálási munkálatok iránt” kiadott 1890. évi 9600. számú utasításoknak az üzemtervek, nyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok alakjával össze nem függő intézkedéseit egyelőre nem érinti. Egyelőre, mondom, mert a felsorolt utasításokban és rendeletekben még sok olyan, legalább formailag továbbra is érvényben maradó intézkedés foglaltatik, amelyek hova-tovább mind kevésbbé állják meg a helyüket s amelyek ennél fogva módosításra szorulóknak. Csak hirtelenében mintegy ötletszerűleg említek fel ezek közül egy-néhányat.

Az 1880. évi utasítás megkívánja, hogy minden 5000 k. holdat meghaladó erdőbirtokról *helyi fatermési táblák* készíttessenek (I. az Erdészeti Rendeleték Tára I—IV. évfolyamainak 1894. évi, harmadik kiadása 110., 111. lapjait), pedig jól tudjuk, hogy ez ugyszólván kivihetetlen. Épp úgy a kivihetetlenséggel határos pl. az is, hogy a vágható és a közelvágható faállományoknál, ugyanennek az utasításnak megfelelőleg, a *növekvést* is próba-térfelvétel alapján határozzuk meg. (E. R. T. ugyanazon kiadás 112 l.)

Módosítandó volna az 1880. évi utasításban az erdők gazdasági célját körülíró szövegnek a *lehető legnagyobb fatermést* hangsúlyozó része is, amelynek nem egészen szabatos voltára Bund mutatott rá fent már idézett munkájában. Kifogás alá eshetik a *vágássorozat és tag fogalmának* ebben és az 1883. évi 6016. sz. utasításban foglalt értelmezése, nemkülönben, a *szabályos állapot* elérésére való törekvés szükségességének tulságos mértékben való kidomborítása, amikről már fentebb is megemlékeztem.

Nem állják meg a helyüket ma már az ilyen elvek sem: „*a közelebb tarlasztás alá eső osztagokban legeltetésnek helye nincsen*“ (E. R. T. 125. lap), mert tudvalevőleg nem igen van értelme az előzetes legeltetési tilalomnak pl. a vágás alá kerülő, jó talaju olyan bükkösökben, amelyeket tarvágás útján kihasználni s legalább részben más nemesebb fanemekkel felujítani szándékozunk, valamint egyáltalában az olyan vágásterületeknél, amelyek mezőgazdasági közteshasználat mellett fognak felujjítani.

Általában a szóban levő utasításokban és rendeletekben tulságos mértékben jutnak érvényre az erdőfelügyeleti szempontok, s ezekkel szemben az olyan intézkedések, amelyek a gazdálkodást minden tekintetben reális, helyes irányba terelni volnának hivatva, nevezetesen pedig amelyek a jövedelmezésnek nagyobb mértékben való emelését céloznák, háttérbe szorulnak. Ennek volt értelme 25 évvel ezelőtt, az erdőtörvény életbeléptetése idején, amikor hazai erdőgazdaságunknak erős kezekkel, helyes irányba való terelése kellett legyen a legfőbb cél. Ma azonban a mindig előfordulható kisebb hibák miatt való aggodalmaskodás helyett inkább az iránt volna kíváncsint intézkedni pl. hogy az üzemtervek uthálózatok létesítésére vonatkozó reális számításokat tartalmazzanak s bennük a kihasználás s általában a gazdaság egész rendszere a célszerű szállítási berendezések tervezésével kapcsolatban állapittassék meg. Hogy az üzemterv ne csak megengedje, hanem — hasonlóan a felujításhoz — egyenesen el is rendelje a gyéritések foganatosítását stb.

Az üzemrendezés *alapjainak* ilyen irányban való módosítása könnyen megtörténhetnék az üzemtervek, üzemnyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatoknak a most tárgyalt új utasításban megszabott alakja mellett is. De a *lényeg* kedvéért

könnyen módosítani lehetne esetleg az *alakot* bármikor, amint hogy ez a módosítás adott esetben egyenesen kötelességünk is, mert az üzemterv alakjának kell a helyes gazdálkodáshoz alkalmazkodnia s nem megfordítva.

IRODALOM.

Lapszemle.

Erdészeti kísérletek. (IX. évfolyam 1907. évi 3—4. füzet.) A m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás folyóiratának legutóbbi füzeté a következő tartalommal jelent meg:

Első cikk: Az ákáczerdők gazdasági alakjairól, a folyóirat szerkesztőjének, *Vadas Jenőnek* tollából. A cikk első sorban az ákáczfának eddig csak kevésbé ismert növekedési viszonyait tárgyalja. Adatait Szeged és Szabadka vidékének ákáczerdeiből és a görgényszentimrei erdőőri szakiskola erdőszerű parkjában álló ákáczfákról veszi. Ezeknek az adatoknak, továbbá a Coburg-féle ákáczfatermési táblák adatainak alapján Vadas megállapítja, hogy az ákáczt szálérdőalakban vagy középerdőben főfául is lehet nevelni, de csak jóminőségű, termékeny homokon vagy üde, televényes homokos agyagtalajon, szelidebb klímái viszonyok között és elegendően, 50 éves vágásfordulóval. Más termőhelyen csak sarjerdőnek van jogosultsága, legfeljebb 30 éves vágásforduló mellett.

Mint új, eddig nem alkalmazott módot ajánlja a kétvágásos szálérdőt, ami azzal az előnnyel jár, hogy az ákáczsarjak, amelyek a magról kelt csemeték fejlődését gátolnák, az árnyalás következtében még a végleges tarolás előtt elpusztulnak.

Részletesen leírja azután a sarj- és középerdőt, amely utóbbinak nagy szerepet tulajdonít az u. n. rontott lomberdők helyreállításánál, áttér továbbá az ákácznak mezőgazdasági közteshasználatú való nevelésére, amelyet azonban inkább csak újratelepítéseknél ajánl.

Az erre közvetkező cikkben *Boleman Géza*, főiskolánk elektrotechnikai tanára ismerteti a kisiblyei telepen az ő segítségével felállított önműködő szélirány- és erősségmutató műszert.

A villanyos erővel működő műszernek főérdekessége az, hogy

két főrésze, a szél irányát felfogó vitorla és az önműködő feljegyző készülék között mintegy 300 m távolság és 100 m szintkülönbség van. Hasonló viszonyok között levő szélmérő hazánkban még egyáltalán nem létezik.

Boleman részletesen leírja a szélmérő szerkezetét, annak feljegyzéseit és az adatok kiszámítását, továbbá a villámcsapás és kóbor áramok ellen való biztosító berendezéseket.

A szélvitorla fentebb említett két főrészét kilenczsoros silicium bronzdrót-vezeték köti össze, melyek az akkumulátor által szolgáltatott villamos áramot vezetik. Minden széliránynak külön vezetékje van, összesen nyolcz, a kilenczedik a szélerősséget jelző szerkezetéhez való.

A szélvitorlával együtt mozgó fémkefe mindig a széliránynak megfelelő vezetékhez kapcsolja be az áramkörbe, amelyik azonban nincs állandóan zárva, hanem csak a szélvitorla előtt elhelyezett — a szélerősség mérésére szolgáló — lapátkerék minden ezredik fordulatanál záródik egy pillanatra. Ebben a pillanatban a megfelelő szélirány tolla is jelez és a szélerősség tolla is, mindkettőnek jelzése a feljegyzési iven rögzítve lesz. A jelzések erősebb szélnél sűrűbben, gyengébbnél lassabban követik egymást, úgy, hogy a feljegyzési lapról a szél iránya és annak változása, valamint az erőssége folytonos szakadatlan sorozatban leolvasható. Nagyon könnyíti a feljegyzések számbavételét, hogy a lapátkerék úgy van szerkesztve, hogy annak egyszeri körülforgása 1 m szélutnak felel meg; a jelzések 1000—1000 fordulat után állva be, két jelzés közötti időben a szél éppen egy kilométernyi utat tett meg.

A következő sorokban az állomás adjunktusa, *Roth Gyula*, számol be az ákácsmag forrázása körül végzett eddigi kísérleteiről.

Az ákácsmag forrázása némileg nyílt kérdés, amelyben még kétségtelen megállapodásunk nincsen. Roth elsősorban közvetlenül a forrázásnak hatását akarta megállapítani, kiküszöbölve egyelőre az időjárás esetlegességeit, hogy ennek a hatásnak ismerete alapján tovább kutatva, megállapíthassa a forrázott mag viselkedését az időjárással szemben, illetőleg az ennek káros hatása ellen való védelmi eszközöket.

Kísérletei, amelyeket a görgényszentimrei külső állomás

vezetője kérésére ellenőrzésül megismételt, arra az eredményre vezettek, hogy a csirázó magvak száma és a forrázáshoz használt víz hőfoka között egyenes és közvetetlen okozati kapcsolat van, úgy, hogy mennél melegebb a víz, annál több mag csirázik.

Nagyon természetes, hogy a víz hőfokával a felduzzadt szemek száma gyarapodik, ezek a duzzadt szemek feltűnően gyorsan és nagy számban csiráznak, úgy hogy a forrázott szemek csirázása 4—5 nap alatt már majdnem teljes és a 8—10-ik napon túl már csak elvétve kél egy-két szem, a nem duzzadt szemek — amelyek különben többnyire csak nagyon csekély mértékben csiráztak — sokkal rendetlenebbül, feltűnő hullámmzással keltek és a két hónapig tartó megfigyelés egész idején át csiráztak.

Roth ugyanannál a magnál teljesen azonos viszonyok között csak a forrázott víz hőfokának változtatásával — 25, 40, 60, 75, 90 és 100 C° viz alkalmazása mellett — 29-től 91⁰/₀-ig változó csirázóképességet kapott.

Ez a két szám eléggé mutatja, mily nagy szerepet játszik a forrázásra használt víz hőfoka és hogy a helyes forrázással mily nagy mértékben fokozhatjuk az ákáczmag csirázási százalékát.

Kísérleteit Roth folytatni fogja most már abban az irányban, hogy a forrázás jótékony hatását miképpen lehetne fenntartani az időjárás esetleges kedvezőtlen behatásával szemben. Erre a célra első sorban a vetések öntözése ajánlatos, ez azonban költséges lévén, meg kell kísérteni a mélyebbre való vetést, a vetések árnyalását és takarását.

Következik erre dr. *Zemplén* Géza főiskolai adjunktus munkája: A káliumpermanganát hatása a cellulózra, mint előzetes közlés szerzőnek a főiskola kémiai laboratóriumában végzett kísérleteiből. Ezt a munkát a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának gyűlésén nemrégiben bemutatta Than Károly.

A cikkben Zemplén fejtegeti a káliumpermanganátnak hatását a cellulózra. Különösen azt a csapadékot veszi behatóbb vizsgálat alá, amely keletkezik, ha rézoxydammóniákban oldott cellulózt a káliumpermanganát hatásának teszünk ki. Ennek a csapadéknak minéműsége még ismeretlen, vizsgálatai alapján Zemplén egyelőre kimutatja, hogy az nem tartozhatik a cukorcsoporthoz. A közelebbi vizsgálat még folyamatban van.

Ötödik cikknek közli a folyóirat *Roth* Gyula adjunktusnak a sárgafarkú lepke (*Porthesia chrysorrhoea* L.) elterjedéséről szóló tanulmányát. Szerző ennek a lepkének fellépését és terjedését hazánk keleti részeiben részben maga tanulmányozta, azonkívül pedig rendelkezésére állott a központi kísérleti állomás kérésére az erdőgondnokságok és erdőfelügyelőségek által beszolgáltatott mintegy 700 község határára vonatkozó gazdag anyag.

Szerző leírja az adatgyűjtést és feldolgozást, azután a hernyójárvány keletkezését és terjedését, amit 5 térképvázlaton mutat be, végül pedig részben az előbb említett jelentések, részben saját megfigyelései alapján levonja a járvány tanulságait.

A járvány terjedésének gyorsaságát eléggé mutatja a cikknek itt közölt kimutatása.

	Szórványos előfordulás a községi határok száma szerint	Tömeges
1901-ben	102	14
1902-ben	192	49
1903-ban	209	217
1904-ben	220	455
1905-ben	151	502

A nyert tapasztalatok szerint a küzdelem ez ellen a lepke ellen csak akkor eredményes, ha a fellépés legelső fokozatában kezdjük már. Ekkor aránylag könnyű, mert a gyümölcsös kertekben felszaporodó hernyók fészkeikkel együtt télen át könnyen és teljesen kiirthatók.

Nagyobbmértékű elszaporodás után minden erőlködés hasztalan és csak arról lehet még szó, hogy egyes különálló, apróbb értékű csoportok legyenek megvédve, ami azonban nagy költséget emészt fel, mert az ily csoportok a földre fektetett kátrányozott léccel szigetelendők, a bennük mégis mutatkozó hernyók vagy kézzel szedendők vagy petroleumemulzióval permetezendők.

A fertőzéssel való pusztítás többrendbeli kísérlete teljesen sikertelen maradt.

Szerző azután megkísérli, hogy a járvány megszűnésének okait kideríthesse.

Kutatásai arra mutatnak, hogy az időjárás magában véve nem okozhat teljes pusztulást, mert ha a hernyó elegendő táplálékkal bír, akkor az időjárás ellen meglehetősen érzéketlen és ellenálló.

Az éhség sem okozhatja a teljes pusztulást, mert a gócpontokból távolabb eső részekben nem áll be nagyfokú éhség.

A renyhekór tömeges pusztulást okoz, de eddigi ismereteink szerint ez nem tulajdonképpeni ragadós betegség és csak bizonyos külső tényezők hatása alatt áll be, amilyen elsősorban a hiányos vagy nem megfelelő táplálék, ahol ezek hiányzanak, ott a renyhekór sem lép fel számottevő mértékben.

Ezek alapján szerző arra következtet, hogy teljes pusztulás csak többféle tényező kedvező összehatása nyomán állhat be. Ilyennek tekinti elsősorban a táplálékhiányt, illetőleg nem megfelelő táplálékot, amelynek nyomán fellép a renyhekór, előbbinek oka lehet vagy tömeges elszaporodás vagy az időjárás, nagy fontosságot tulajdonít e mellett a hasznos rovaroknak, amelyek a gócpontokban nagyon kedvező fejlődési viszonyokat találva, nagy mértékben felszaporodnak és pusztítva követik a hernyókat a gócpontoktól távolabb eső részekbe, ahol azok egyébkép védve vannak a táplálékhiány és időjárás, evvel együtt a renyhekór ellen.

A füzet utolsó cikkét képezi a hat erdészeti meteorológiai állomás időjárásának fejtegetése Zügn Nándor főiskolai tanársegéd tollából, ugyanoly feldolgozással, amilyennel már az előző években is megjelent.

Zügn az 1906. évi meteorológiai adatok kapcsán kimutatja, hogy az időjárás megítélésére nem elegendők a hónaponkénti átlagos adatok, hanem nagyon is indokolt az u. n. pentádok képzése, azaz az év 5—5 napos részletekre lesz felbontva és ilyen pentádok középadatai szolgálnak az időjárás normális és abnormális voltának megítélésére.

Igy pl. az 1906. év havi átlagai csak november hónapot tüntet fel rendellenesnek, pedig szeptember ennél jóval nagyobb eltéréseket mutat a rendes mértéktől.

Véletlenségből azonban a szeptember hol pozitív, hol negatív irányu eltérést mutat, de közel egyforma nagyságban, úgy hogy ezek az ellentétes kitérések a középhőmérsékletre nem voltak befolyással. Az időjárás rendkívüliségét pedig ez a körülmény

inkább még fokozta, mert tartós, tulnag meleget rövid időközben tartós, tulnag hideg váltott fel.

Szeptember első 2 pentádja oly középhőmérsékletet mutatott, mint máskor július és augusztus szokott, a hónap utolsó öt napján pedig november eleji hideg idő járt, ezenkívül szokatlanul bő esőzések még fokozták az időjárás abnormitását.

Feltűnően rendellenes időjárásu ez évben még a november hó volt, mert ennek középhőmérséklete $2.7-4.1$, átlagosan $3\text{ }^{\circ}\text{C}$ -al emelkedett az eddigi középhőmérséklet fölé.

A cikkhez a szokott táblázatok és grafikonok vannak csatolva.

A „Kisebb közlések“ alatt Barthos Gyula uradalmi főerdész számol be néhány megfigyeléssel az állatvilág köréből.

A fakoczkaburkolatok korhadását, amint a Természet-tudományi Közlöny január havi számában olvassuk, Buller szerint, aki a birminghami utcák burkolatát pontos vizsgálatnak vetette alá, a *Lentinus lepideus* nevű gomba myceliuma okozza. Buller az uttestből kivett néhány koczkából nedves kamrácskában kifejlesztette a gomba termőtestét, amelynek alapján a gombát könnyen meg lehetett határozni. Az utcán a termőtest nem fejlődik ki.

A *Lentinus lepideus* az *Agaricaceák* családjába tartozó gomba. Kalapja 5—10 cm széles, eleinte homorú, később a pereme lehajlik, szabálytalan, fehéres vagy okkerszínű; tetejét lenyomott sötétbarna pikkelyek borítják. Tönkje 2.5 cm magas és majdnem ugyanilyen vastag, gyapjasan pikkelyes. Spórái különösen lótrágyalével itatott, korhadó fenyőfán könnyen csíráznak és a miczélium száalai csakhamar keresztül-kasul hatolnak a fában, amely eközben éppen úgy megváltozik, mintha a hasonló tulajdonságáról már régen ismeretes *Merulius lacrymans* miczéliuma támadta volna meg: megvöröszödik, szivacsossá válik és ha kiszárad, elporlik. Érdekes, hogy e folyamat közben a cellulóz eltűnik a fából, csak a fás (lignines) elemek maradnak meg.

A gomba pusztításának megakadályozására Buller azt ajánlja, hogy a burkolat koczkáit nemcsak felületesen, hanem teljes egészükben át kell itatni kreozottal, ami ugyan 15%-kal emeli a burkolat árát, viszont azonban a várost megmenti a folytonos javítás költségeitől.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVÁS

az erdészeti államvizsga tárgyában.

A folyó év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhivatnak, hogy az ehhez szükséges engedélyért benyújtandó kérvényeiket kellően felszerelve, legkésőbb folyó évi február hó végéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökének czimére (Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz.) bérmentve küldjék be.

Budapest, 1908. évi január hó 18-án.

Horváth Sándor s. k.

miniszteri tanácsos,
az erdészeti államvizsgáló bizottság elnöke.

KÜLÖNFÉLÉK.

Géresi Balogh Vilmos †. A földmivelésügyi miniszteriumot súlyos veszteség érte. Géresi *Balogh* Vilmos államtitkár, aki rövid idő előtt követte ebben a méltóságban a m. év május havában elhunyt Rapaics Radót, mult hó 25-én a fővárosban fellépett influenzajárványnak váratlanul, alig néhány napi betegség után áldozatul esett. A még néhány nap előtt sokoldalu hivatalos teendőit buzgón és lelkiismeretesen teljesítő tisztviselőt influenzából származott tüdőgyulladás döntötte idő előtt, 56 éves korában sirba.

Balogh Vilmos, aki alsófehérmegyei családból származott, 1874-ben lépett a földmivelésügyi miniszterium szolgálatába és különféle osztályokban szolgált. 1885-ben az akkori országos kiállítás titkári állását töltötte be. 1894-től 1903-ig az elnöki osztály vezetője volt, azóta pedig főként a hegyvidéki és székelyföldi népsegélyezési akció ügyeivel foglalkozott, mig nem a mult év közepén valóságos államtitkárrá kineveztetvén, többek között az erdészeti ügyek is ügykörébe soroztattak.

Rokonszenves egyénisége általános tisztelet és szeretet tárgya volt tisztársai körében, kik mult hó 27-én teljes számban kísérték oly váratlanul elhunyt főnöküket utolsó útjára.

A birtokberendezési törvények módosítása tárgyában az igazságügyminiszteriumban újabb tárgyalások vannak folyamatban, amelyek azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogy az ország erdélyi részeiben érvényben lévő birtokrendezési törvények, valamint e törvények módosítása tárgyában kelt s immár alkotmányos tárgyalás alatt levő törvényjavaslat rendelkezései mennyiben volnának kiterjesztendők az ország királyhágón-inneni részeire is.

A tárgyalásokon az erdészetet *Rochlitz* Dezső kir. erdőfelügyelő képviselte. Különösen Dunántul és Máramaros megyében történt sok közbirtokossági erdő és legelő jogtalan egyénenkénti szétaprózása. Ha ezek az állapotok rendezetnének, ezt erdőgazdasági szempontból mindenesetre örömmel fogadhatnók. Az ügynek Sebess Dénes dr. kir. ítélőtáblai bíró az előadója, kinek nagy jogi ismerete a kellő gazdasági érzékkel párosul, amint azt az erdély-részi birtokrendezésre vonatkozó törvényjavaslatból tudjuk, melynek előadója szintén ő volt.

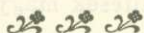
Ezt a fontos kérdést egyébként elsőnek *Szentimrey* Dániel kir. erdőfelügyelő vetette fel az 1902. évben, az Országos Erdészeti Egyesülethez beadott ismert indítványában.

25 éves szolgálati jubileum. A csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal tisztikara múlt hó 5-én ünnepelte főnöke, *Zarietsi Zareczky* Pál m. kir. erdőtanácsos 25 éves szolgálati jubileumát. A tisztikar nevében Máthé Ambrus m. kir. erdőmester üdvözölte az ünnepeltet, átnyujtva a tisztikar emléktárgyát.

Az ünnepséget a tisztikar által rendezett családi színezetű társasvacsora zárta be.

Új igazgatósági megbízott. Az 1900. évi XVI. t.-cz. 28. §-a, illetve az ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1902. évi 6531/eln. számú földművelésügyi miniszteri rendelet alapján a magyar királyi földművelésügyi miniszter 109425/907. számú rendeletével a mindenkori topánfalvai magyar királyi ellenőrködő főerdészt — jelenleg Füzy Zoltán m. kir. főerdész urat — az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár igazgatósági megbízottjává nevezte ki s ebbeli hatáskörét az abrudfalvi, albáki, topánfalvi és vidrai m. kir. erdőgondnokságok működése területén fekvő kincstári erdőbirtokokon alkalmazott munkások felvételi és segélyezési ügyeinek elsőfoku ellátására terjesztette ki.

Halálozás. *Ferencz* Gyula m. kir. erdőmester, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja 44 éves korában mult hó 21-én elhunyt. Béke hamvaira!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kaán* Károly m. kir. erdőmestert Beszterczebányáról Budapestre a földmivelésügyi miniszterium „Kincstári erdők” (I. B.) főosztályába, — *Pájer* István kir. erdőmestert Breznóbányáról Beszterczebányára, — *de Pottère* Gerard m. kir. főerdészt pedig Mihálytelekről Breznóbányára helyezte át s a két utóbbit az ellenőrködői teendőik ellátásával bízta meg.

KÖZIGAZGATÁSI BIRÓSÁGI DÖNTVÉNYEK ÉS ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATOK.

Ha községi vadászterület bérbeadásánál az árverelők az árverés eredményének csökkentése czéljából összebeszéltek, az árverés megsemmisítendő.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1907. évi december hóban.

A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	H. F.
Alapítványi tőketörlesztés	att.	Értekezések az erdőrendezés köréből	Ée.
Altiszti segélyalap	Asa.	Hirdetési díj az E. L.	hd.
Átutó bevétel	áb.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	Ehd.
Bedő Albert alapítvány	BAA.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	ik.
Bükküzifa romlása stb.	Btr.	Kedvezményes lapdíj	kld.
Egyéb bevétel	Egy.	Készpénz alapítvány	k. a.
Erdei facsemeték nevelése	Ecs.	Külföldi fanemek tenyésztése	Kft.
Erdészeti építéstan I. rész (középi-		Lakbér	lb.
téstan) I. kötet	Eép. I. 1.	Lapdíj (Erd. Lapok)	ld.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	Eép. I. 2.	Legelő-erdők (Földes J.)	FL.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-,		Legelő erdők berendezése	M. L.
vasut- és hidépítéstan)	Eép. II.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	EOT.
Erdészeti Géptan	Egt.	Népszerű növénytan	N. Nv t.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	EL.	O Felsége fénynyomatu arcsképe	OFa.
Erdészeti Növénytan II. rész	Nvt. II.	Perköltség	Prk.
Erdészeti Nyereségszámítástan	Enyt.	Postaköltség	pk.
Erdészeti rendeletek tára	Ert.	Rendkívüli bevétel	rb.
Erdészeti zsebnaptár	Npt.	Szálláló Erdők Berendezése	Szeb.
„Erdő” című lap	Eld.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	Sz.
Erdőbecsléstan II. kiadás	Ebt.	Tagsági díj	Td.
Erdőértékszámtástan II. kiadás	Eét.	Tangens-táblázatok	Tt.
Erdőőr	Eő.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	TLa.
Erdőrendezéstan	Rz.	Titkári nyugdíjalap	t. ny. a.
Erdőrendezéstan (Fekete)	Rzf.	Tölgy és Tenyésztése	Tőt.
Erdők berendezése	Eb.	Vadászati ismeretek kézikönyve	Vik.
Erzsébet királyné alapítvány	E. a.	Wagner Károly alapítvány	Wka.
Értékpapírok kamatai	Ek.		

Befizetések K	Befizetések K
Athenaeum Eő. 12.—	Áttétel 214·64
Asbóth Mihály td. 16.—	Bencsik Sándor npt. 17.—, pk.
Alapi S. örök. ld. 16.—	—72 17·72
Asbóth István npt. 2.—, pk.	Brerai v. urb. hd. 25·35
—45 2·45	Bustyaházai erdőhiv. npt. 40.—,
Agh Gyula att. 20.—	pk. —12 40·12
Ajtay Sándor áb. 37·55	Barthos Gyula npt. 5.—, pk.
Ajtay Jenő td. 10.—	—12 5·12
Ákossy Kálmán npt. 3.—	Besztercze város npt. 6.—, pk.
	—12 6·12
Bund Károly t. ny. a. 46·74	Bisell Gyula npt. 2.—, pk. —45 2·45
Budapest főváros ak. 12.—	őzv. Böhm Ferenczné att. 20.—
Borsos István npt. 2.—, pk.	őzv. Balás Emilné att. 20.—,
—45 2·45	ak. 12.— 32.—
Bäcker Adolf td. 16.—	Bélay József att. 20.—
Brassói erdőhiv. npt. 8.—	Burdács János ak. 2.—
Bodó Károly td. 10.—	Bartha Ábel td. 16.—
Bednárovics Győző npt. 2.—,	Barthos Gyula td. 12.—
pk. —45 2·45	Béky Albert td. 32.—
Átvitel 214·64	Átvitel 445·52

Befizetések K		
Áttétel	445·52	
Bészler Kálmán td.	2·—	
Bíttner Gusztáv ak.	8·—	
Besztercei erdőhiv. npt. 14·—,		
pk. —12	14·12	
Boitner Gyula td.	16·—	
Bende Mihály npt. 2·—, pk. —45	2·45	
Bogácsi ev. luth. presbit. hd.	27·75	
Budisavljevié Tódor td.	16·—	
Bilovszky Béla npt. 8·—, pk.		
—45	8·45	
Balogh György npt. 2·—, pk.		
—45	2·45	
Bérczi Béla td.	16·—	
Besztercebányai erdőig. hd.	35·25	
Bóna Endre td. 10·—, npt. 2·—,		
pk. —72	12·72	
Brassói cellulose-gyár ld.	16·—	
Cseti Viktor npt. 3·—, pk. —12	3·12	
Csupor István npt.	2·—	
Craus Géza att.	5·70	
Cségezy Pál td.	8·—	
Csikszeredai erdőhiv. npt.	62·—	
Csopey Kornél npt. 2·—, pk.		
—45	2·45	
Cserny Győző áb.	15·85	
Dezsényi Jenő td.	8·—	
gr. Deym J. birtok. kez. ld.	4·—	
Dán Elek td. 32·—, pk. —54	32·54	
ifj. Demel Hugó npt. 11·—,		
pk. —12	11·12	
D.-szentmártoni erdőhiv. npt.		
6·—, pk. —12	6·12	
Demián János npt. 6·—, pk.		
—55	6·55	
őzv. Domokos Sándorné att.		
20·—, ak. 1·—	21·—	
Deák János td.	15·—	
Donáth Károly td.	16·—	
Divald Béla ak.	16·—	
Átvitel	858·16	

Befizetések K		
Áttétel	858·16	
Dochnal József lb.	300·—	
Deák Géza td.	16·—	
Esztergomi főkápt. hd.	10·15	
Eránosz G. János npt. 4·—,		
pk. —45	4·45	
Forbát Gerő npt.	3·—	
Földhitelintézet ék.	3961·04	
Fábián Béla npt. 4·—, pk. —72	4·72	
Fábián Béla td.	16·—	
Fejér Kálmán td.	30·89	
Fridrik Árpád npt. 2·—, pk.		
—12	2·12	
Földmiv. min. npt.	15·—	
Fehér Pál ak.	5·—	
Förster Gyula npt. 18·—, pk.		
—12	18·12	
őzv. Faller Józsefné att.	20·—	
őzv. Fülöp Jánosné td.	16·—	
Fischer Colbrie Emil td.	16·—	
Füzy Zoltán ak.	8·—	
Fás Géza npt. 2·—, pk. —12	2·12	
Fehértemplomi erdőgond. hd.	21·25	
Felsőpián község hd.	14·95	
Fiedl Jenő td.	32·—	
Faukal Henrik npt. 3·—, pk.		
—40	3·40	
Festő Szabó Mihály Eő. 6·—,		
pk. —55	6·55	
Ferencz Gyula att.	3·—	
Firbás Adolf td.	16·—	
Farkas György npt. 2·—, pk.		
—12	2·12	
Fritz Rezső npt. 10·—, pk. —12	10·12	
Franklin társulat Eöl.	1337·84	
Földhitelintézet ik.	9·69	
Gruber Gyula td.	20·—	
Gödöllői erdőhiv. Rzf. 9·—,		
WK.a. 4·80	13·80	
Átvitel	6797·49	

Befizetések K		Befizetések K	
Áttétel 6797·49		Áttétel 7372·35	
G.-szentimrei szakiskola Sz.		özv. Janthó Jánosné att. 16.—,	
40·50, áb. 32·40	72·90	ak. 15.—	31.—
Gyulafehérvár város hd.	9·35	özv. Janák Lászlóné att. 20.—,	
Gyó-szentmiklósi erdőgond.		ak. 4.—	24.—
Szrb. 1·20, pk. —·45	1·65	Jankó Sándor td.	32.—
Grünfeld Ármin Hf. 2.—, Btr.		Janotyik Károly td.	8.—
1.—, Ebt. 8.—, pk. —·12	11·12	József főherczeg td.	16.—
Gaal Károly lb.	150.—	Jokl S. ld.	16.—
Geyer H. Viktor td.	16.—		
Gaul Károly td.	16.—	Kiss Ernő (gegesi) td.	20.—
Goufko Ignác td.	5.—	Kubányi Endre ak.	16.—
Gógl Adolf td.	26.—	Krausz János td.	16.—
Glasner József npt.	2.—	Kolozsvári erdőhiv. npt.	12.—
Günther Frigyes td.	16.—	Kassa-Oderbergi vasut hd.	65·75
		Kiss Ferencz npt. 4.—, pk. —·12	4·12
Hoós Ernő ak.	8.—	Kováts Albert npt. 5.—, pk.	
Hoffmann Izsó npt.	2.—	—·12	5·12
Herkulesfürdői erdőgond. npt.		Körmendi urad. npt. 4.—, pk.	
6.—, pk. —·12	6·12	—·12	4·12
Hermann Lajos Eő 6.—, npt.		Kövessi Antal td.	16.—
2.—, pk. —·12, EL. 24.—	32·12	özv. Krausz Gézané ak.	33.—
Hangay Géza npt.	2.—	özv. Kürthy Gézané att. 20.—,	
özv. Hajdu Józsefné att. 20.—,		ak. 2.—	22.—
ak. 9.—	29.—	özv. Krausz Gézané ak.	11.—
Hors János td.	8.—	özv. Kremnitzky Aladárné att.	
Hibbján János ak.	9.—	10.—, ak. 15.—	25.—
Havas József kld.	6.—	Koreny Gyula td.	16.—
Holinai Mihály Eő.	6.—	Kovács Aladár ak.	39.—
Hadár Antal npt. 3.—, pk.		Kaan Károly td. 48.—, áb. 15·75	63·75
—·45	3·45	Kovács Gábor ak.	16.—
Hayden Gyula td.	16.—	Kacsanovszky József td.	20.—
Hinfner György td.	16.—	Kalmár Tivadar ak.	22.—
Habel Lambert td.	8.—	Kondor Vilmos áb.	8·85
		Kolossy Imre td.	8.—
Ilosvay Dezső td.	16.—	Kayser Sándor att. 30.—, ak.	
		6.—	36.—
Jancsó Gyula td.	16.—	Kallivoda Andor td.	15.—
Jávorszky Zoltán td.	16.—	Kallina Károly ak.	15.—
özv. Janthó Jánosné ak.	15.—	Kolosváry Andor td.	5.—
br. Jósika hitbiz. hd.	14·15	Kleisl Gyula npt. 2.—, pk.	
özv. Jenőffy Jenőné att.	20.—	—·45	2·45
Átvitel 7372·35		Átvitel 8016·51	

Befizetések K		
Áttétel	8016·51	
Kerpán János npt.	2·—	
Kriska Samu td.	16·—	
Kirinyi Béla npt. 2·—, pk. —·45	2·45	
Képviselőház ld.	14·30	
Kisovits Béla Eld.	2·—	
Kun István td.	20·—	
Karvas Emil td.	16·—	
Kapás János npt. 3·—, pk. —·55	3·55	
Kugler István npt. 8·—, pk. —·12	8·12	
Libohorszky József t. ny. a.	3·34	
László Miksa lb.	57·—	
Lampel Róbert Eő.	6·—	
Leber Antal npt. 2·—; pk. —·30	4·30	
Langhammer József npt. 6·—, pk. —·45	6·45	
Lange Pál npt. 2·—, pk. —·40	2·40	
Littmann N. npt.	3·—	
Lampel R. Eő. 12·—, npt. 3·—	15·—	
Lányi Aladár npt. 2·—, pk. —·45	2·45	
Lippai főerdőhiv. npt. 78·—, pk. —·12	78·12	
őzv. Lehoczky Aladárné att. 16·—, ak. 15·—	31·—	
Lux Vilmos td.	16·—	
Lonkay Antal ak.	16·—	
Lenhard Antal td.	3·—	
Léber Antal td.	8·—	
Liptóújvári főerdőhiv. npt.	46·—	
Lugosi erdőig. npt. 56·—, pk. —·12	56·12	
Liptóújvári szakiskola npt.	28·—	
Leber Antal td.	8·—	
Létai Gyula npt. 2·—, pk. —·45	2·45	
Lator István ak. 16·—, TLa. 10·—	26·—	
Leszámitoló bank ik.	607·50	
László Miksa lb.	57·—	
Mihályi Lajos npt. 2·—, pk. —·40, Btr. 1·—	3·40	
Átvitel 9187·46		

Befizetések K		
Áttétel	9187·46	
Maxim János npt.	6·—	
Mihálicsics Miklósné att.	75·—	
Monszpart István td.	9·—	
Marosvásárhelyi erdőfelügy. npt. 4·—, pk. —·45	4·45	
M.-szigeti erdőig. npt. 108·—, pk. —·12	108·12	
Mihályfi Mihály npt. 2·—, pk. —·45	2·45	
Muzsinszky Ede td.	16·—	
Markocsány Ferencz td.	16·—	
Masztics Ádám td.	15·—	
Muzsnay Géza td.	32·—	
Mitske Gusztáv td.	10·—	
Móré László td.	48·—	
Mácsek János npt. 3·—, pk. —·45	3·45	
Marosi Antal npt. 8·—, pk. —·45	8·45	
Miksó Imre td.	16·—	
Nagel Adolf hd.	25·75	
Nyitrai erdőhiv. npt.	6·—	
br. Nopcsa Elek att. 400·—, ak. 60·—, Asa. 16·60	476·60	
Nagy István npt. 3·—, pk. —·12	3·12	
Nozdroviczky Miklós npt. 2·—, pk. —·12	2·12	
N.-szebeni erdőhiv. npt. 24·—, pk. —·12	24·12	
Nagy Károly főerdőt. td.	16·—	
Neuhöfer-Sohn hd.	10·50	
őzv. Nagy Gyuláné att. 25·—, ak. 6·—	31·—	
Nagy Imre td.	11·—	
Nagy Ottó Eő.	24·—	
lovag Nechay Oszvald td.	8·—	
Nikora Gergely hd.	18·15	
Omischl Mihály npt. 2·—, pk. —·45	2·45	
Átvitel 10216·19		

Befizetések K	
Áttétel 10216·19	
Orsovai erdőhiv. hd.	16·43
Okolicsányi Lajos Vik. 9.—,	
Egt. 4.—	13.—
Ország Imre npt. 3.—, pk. —12	3·12
Orsovai erdőhiv. npt. 42.—,	
pk. —12	42·12
Orencsák Károly td.	1.—
Osztroluczky Miklós npt.	2.—
Persian Iván lb.	50.—
Pozsony Sztgyörgy város td.	16.—
Pankovits Béla npt. 5.—, pk.	
—45	5·45
Plech József td.	16.—
Pasku Viktor td.	16.—
Ploszkariu Szilvius npt. 3.—,	
pk. —45	3·45
Pürkerecz község hd.	14·95
Pajer István td.	16.—
Pilismaróthi erdőgond. npt.	
26.—, pk. —12	26·12
Pilz Ottó npt. 11.—, pk. —12	11·12
Peiszerle József npt. 2.—, pk.	
—40	2·40
özv. Pukács Antalné att. 17.—,	
ak. 6.—	23.—
Papp Sándor td.	6.—
Petykó Antal td.	16.—
Petényi Keresztély td.	3.—
Papp István td.	2.—
Pausinger Károly td.	4.—
Petényi Keresztél td.	9.—
Paulik Andor npt. 2.—, pk.	
—45	2·45
Papp Sándor npt. 2.—, pk.	
—40	2·40
Pánczél Ottó npt. 2.—, pk.	
—46	2·46
Pomárius Alfréd npt. 2.—, pk.	
—45	2·45
Persian Iván lb.	50.—
Átvitel 10594·11	

Befizetések K	
Áttétel 10594·11	
Rolland Gusztáv td.	16.—
Rebek József td.	16.—
Rónay Antal td.	16.—
Rényi N. Eő. 6.—, npt. 12.—	18.—
Rózsashegyi papírgyár npt. 3.—,	
pk. —12	3·12
Révai testv. Szab.	—90
özv. Rozsnyay Jánosné att.	
20.—, ak. 15.—	35.—
özv. Radu T. Miklósné att. 40.—,	
ak. 2.—	42.—
Róth Gyula td.	32.—
Rainiss István npt. 2.—, pk	
—45	2·45
Reithofer Ferencz npt. 2.—,	
pk. —45	2·45
Radvanci erdőgond. npt. 12.—,	
pk. —12	12·12
Rimamurányi vasmű npt. 12.—,	
pk. —12	12·12
Rozim József npt. 4.—, pk.	
—45	4·45
Sztripszky Ágost td. 76.—, Pk.	
16·80	92·80
Segercsán Vazul td.	24.—
Szöts Károly npt. 2.—, pk.	
—45	2·45
Sopron város kld.	6.—
Schick Emil hd.	22·95
Selmecei főiskola hd.	18·03
Soproni erdőhiv. npt. 20.—,	
pk. —72	20·72
Spitzer Izsó npt.	2.—
Segesvári erdőhiv. npt.	42.—
Spielhaupter György td.	16.—
br. Szegedi Ensck Károly td.	16.—
Stecher Xaver npt.	3.—
Schenk Ferencz npt.	3.—
Stainer Gyula npt. 2.—, pk.	
—12	2·12
Átvitel 11077·79	

Befizetések K	
Áttétel 11077·79	
Stark Dezső npt. 2.—, pk. —12	2·12
Stainer Gyula hd.	70.—
Schenk Ferencz npt.	9.—
gr. Szapáry L. erd. int. ld.	16.—
Schaller Kálmán npt. 4.—, pk. —45	4·45
Sz.-Udvarhelyi erdőhiv. npt. 18.—, pk. —12	8·12
özv. Szepesházy Jánosné td.	16.—
özv. Seeberg Adolfné att.	20.—
özv. Steinhauz Józsefné att. 20.—, ak. 14.—	34.—
Stark Ferencz td.	16.—
Szálka Albert td.	16.—
Szabó József ak.	10.—
Szalagyi Emil td.	25.—
Selymessy Ferencz td.	10.—
Szijgyártó József td.	7.—
Spanyol Géza td.	16.—
Szabó Endre td.	16.—
Szabó Ferencz td.	4.—
Selmeczbánya város npt. 3.—, pk. —12	3·12
Suha Rezső td. 16.—, npt. 2.—, pk. —60	18·60
Spitz N. npt.	3.—
Skorpil Ede npt. 2.—, pk. —45	2·45
Szekeressándor npt. 3.—, pk. —45	3·45
Szuppek József td.	16.—
Tordony Gusztáv td.	16.—
Tomasovszky Imre td.	8.—
Teszár Szilárd npt. 3.—, pk. —12	3·12
Tótsóvári erdőhiv. npt. 46.—, pk. —12	46·12
Teleki János npt.	2.—
özv. Trauer G.-né att.	20.—
Téglás Károly td.	16.—
Tanos Pál ak.	24.—

Átvitel 11559·34

Befizetések K	
Áttétel 11539·34	
Tomasovszky Imre td.	9.—
Thuránszky Béla td.	16.—
Török Ödön npt. 8.—, pk. —12	8·12
Technológiai iparmúzeum ld.	14·40
Ungvári erdőhiv. npt. 10.—, pk. —12	10·12
Ungvári főerdőhiv. ld.	144.—
Vadkerti Menyhért Eő.	6.—
Vigh József td.	16.—
Vargyasi erdőgond. Ert. 8·60, pk. —78	9·38
Vojlovici zárda hd.	10·15
Vernóczy Ferencz npt. 3.—, pk. —45	3·45
Vozarik Ferencz td.	16.—
Vaiszlói erdőgond. hd.	22·15
Varsányi M. J. npt. 2.—, pk. —45	2·45
Vaitzik Gyula td. 16.—, npt. 2.—, pk. —45	18·45
Wény János npt. 10.—, pk. 1.—	11.—
Wény János td. 8.—, pk. —50	8·50
Wenkheim erdőhiv. npt. 18.—, pk. —12	18·12
Wolnhofer Pál td.	5.—
Waszner József td. 16.—, npt. 2.—, pk. —45	18·45
Winter Gusztáv npt. 2.—, pk. —45	2·45
Warinszky József npt. 2.—, pk. —45	2·45
Winkler testvérek npt. 9.—, pk. —12	9·12
Zilahi erdőhiv. npt. 8.—, pk. —72	8·72

Átvitel 11948·82

Befizetések K	
Áttétel 11948·82	
Záborszky Gyula npt. 3.—, pk.	
—·45	3·45
özv. Zsuffa Antalné att. 20.—,	
ak. 16.—	36.—
Zsarnóczai erdőhiv. hd.	5·35
Zágrábi erdőig. npt.	28.—
Átvitel 12021·62	

Befizetések K	
Áttétel 12021·62	
Zselenszky erdőgond. npt. 3.—,	
pk. —·12	3·12
Zsolnai erdőgond. Ert. 3·40,	
pk. —·12	3·52
Zachár Mihály td.	8.—
December havi bevétel	12036·26
Január – novemberi bevétel	79829·11
Összesen	91865·37

Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi III. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Egész oldal 32 K, féloldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronként nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
ként hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
ként negyven (40) fillér számíttatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számíttatnak.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
ként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

1908.

Hatodik évfolyam.

1908.

Egy állatkedvelő sem nélkülözheti a legolcsóbb és legjobb baromfi-
és házinyultenyésztési **heti képes** szaklapot, a

„BAROMFITENYÉSZTÉS“-t,

mely a gazdasági és sportbaromfi-, éneklő- és diszmadár-, galamb- és
házinyultenyésztési és értékesítési kérdéseket a legteljesebben felkarolja
és tárgyalja.

Főszerkesztő:

HREBLAY EMIL

állattenyésztési felügyelő.

Földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek, kiscgazdák, iparosok és magánzók
egyaránt haszonnal és élvezettel olvashatják a „Baromfitenyésztés“-t,
a magyar baromfitenyésztési ügy igaz barátját. — Előfizetési ára: Egy
évre 10 K, félévre 5 K. A „Baromfitenyésztés“ hetenként szép képeket
közöl. — Levélszekrényében minden kérdésre megbízhatóan és pontosan
válaszol. A „Baromfitenyésztés“ olcsóságával (egész évre 10 K, félévre
5 K. a szerényebb és legkényesebb igényeket is kielégíti. **Előfizetési
pénzek e cím alatt: „Baromfitenyésztés“ szerkesztőségének Budapest,
Rákospalota, V. utca 3. küldendők.**

Ezen **heti képes** szaklapot a szerkesztőség mindenkinek, aki levelező-
lapon hozzá fordul, 3 héten át ingyen és bérmentve küldi mutatón, mert
a szerkesztő azt akarja, hogy e házagpótló lapot minden tenyésztő meg-
ismerje. — Aki a „Baromfitenyésztés“-re egy évre 10 koronával egyszerre
már most **előfizet, az ezen évben teljesen ingyen kapja
a lapot.**

(1—6)

LAUFER JÓZSEF

15 ÉVI MÉRNÖK-GÉPGYÁRÓS.
TAPASZTALAT ALAPJÁN
TERVEZ ÉS ÉPÍT

KESKENY VÁGÁNYVASUTAKAT,
SODRONYKÖTŐ ELPÁLYÁT,
FÜGGŐVASUTAT, SIKLÓT,
ERDEI VASUTAT,
BANYAVASUTAT,
CONVEJERKET.

SZAB.
GÖR. CSAPACVAT,
KÖCSINAT, FELVONÓT,
SERLEG SZÁLLÍTÓT

TELEFON
7540

GYÁRT
BUDAPEST

FÜGGŐVONÓ
VALÓDÍTÓ

LAUFER

BUDAPESTI KÖZLEKEDÉSEK ÉRTÉKESÍTŐ

(2. VI. 5.)

Kerestetik egy nagyobb csemetekert önálló kezeléséhez megbízható és teljesen szakképzett **erdőőr**.

Ajánlatok a bizonyítványok másolatával és igények megjelölésével gróf Batthyány Zsigmond ur uradalmi intézőség Csendlak, up. Ferenczlak címre küldendők. (4. II. 2.)

HAUPTNER-féle NYESŐ-OLLÓK

GEITTNER és RAUSCH czégnél

(3. VI. 2.)

kiválóan alkalmas fiatal vágások felnyesésére, csemete visszavágásra stb. 5 cm. vastagságig zuzódás nélküli simán vág. Árak csomagolással együtt

.. K 8-70 drbonként ..

**BUDAPEST, VI.
Andrássy-ut 8.**

Pályázati hirdetmény. 8266/1907. sz. — Besztercze szab. kir. város tanácsánál betöltendő erdészeti állásra ezennel a pályázat kihirdettetik.

Ezen állással 2600 K évi fizetés, 600 K évi lakbér, minden 5 szolgálati év után ismétlődő és az évi fizetés 10⁰/o-át kitevő ötödévi pótlék és 40 m³-nyi failletmény egybe van kötve.

A szabályszerűen bélyegzett pályázati kérvények az erdészeti államvizsga letételét igazoló bizonyítvánnyal, erkölcsi bizonyítvánnyal és a korábbi szolgálatokról kiállított bizonyítvánnyal felszerelve legkésőbb 1908. évi február 10-ik napjának d. e. 12 órájáig alólirott városi tanácsnál beadandók.

A nemet nyelv tökéletes ismerete szóban és írásban feltétlenül követeltetik, később beérkező pályázati kérvények tekintetbe nem vétetnek.

A városi tanács.

Beszterczen, 1907. december 28-án.

(6. II. 2.)

A polgármester.

Erdei facsemete-eladás.

1908. évi tavaszi ültetésre szállítandó:

50.000	drb	5 éves	átiskolázott luczfenyőcsemete
400.000	"	3 "	luczfenyőcsemete
1.000.000	"	2 "	erdei fenyőcsemete
900.000	"	2 "	molyhos tölgy <i>Quercus pubescens</i>
2.000.000	"	1 és 2 "	kocsányos tölgy <i>Quercus pedunculata</i>
200.000	"	3 "	erdei fenyőcsemete <i>Pinus silvestris</i>
13.000	"	3 "	szilfacsemete <i>Ulmus campestris</i>

az összes csemeték elsőrendű minőségűek.

Junghans E. erdőgondnokságánál,

(5. VII. 6.)

Lunkaszprie u. p. Dobrest (Bihar megye).

Vékony fenyőhaszonfatermés eladása. 7841/1907. sz. — *(Fenyőkarók, léczek, rudak és egyéb vékony haszonfaanyag.)* Besztercebányán 1908. évi február hó 17-én az erdőigazgatóság tanácstermében délelőtt 10 órakor zárt írásbeli versenytárgyaláson elfog adatni az alulírt m. kir. erdőigazgatóság alább megnevezett erdőgondnokságaiban termelt kéregett és nagyobbbrészt erdei rakodókon, kisebb részben a Garam partján rakásolt gyéritési anyagtermés, nevezetesen:

1. *Karók* 1-6 m hosszúságban 3-5—6 cm alsó átmérővel mind hegyezve és kéregezve.

2. *Karók* 2-5 m hosszúságban 5—7 cm alsó átmérővel, mind hegyezve és kéregezve.

3. *Léczek* 6 m hosszúságtól felfelé, 5—8 cm alsó átmérővel, kérgezett állapotban.

4. *Vékony rudak* 4 m hosszúságtól felfelé 1—1 m hosszúsági különbségetben. Felső átmérő 8—11 cm. Közép átmérő 12 cm-ig, kérgezve.

5. *Vastagabb rudak* 4 m hosszúságtól felfelé 1—1 m hosszúsági különbségetben. Közép átmérő 12 cm vagy ennél vastagabb. Kérgezve.

6. *Egyéb vékony haszonfa* 1, 1,5, 2 és 2 m-től felfelé 10—10 cm hosszúsági különbségetben. Felső átmérő 10 cm és ennél vastagabb. Kérgezve.

Ilyen anyagból árverésre kerül erdőgondnokságonkint a következő mennyiség:

I. Erdőbúdonyi erdőgondnokság.

A Szkalicze (C. II. 7. tag 18. oszt.) nevű erdőrész rakodóján. (Lucz- és jegenyefenyő.)

2594 db 1,6 m hosszú karó, 2400 db 2,5 m hosszú karó, 3240 db erdei lécz, 2712 db vékony rud, 425 db = 63,47 m³ vastag rud, 26,78 m³ egyéb vékony haszonfa. Kikiáltási ár 3084 K 62 fill. Bánatpénz 310 K.

II. Zólyomlipcsei erdőgondnokság.

A garamsálfalvai Garamparton az erdőőri lak mellett. (Legnagyobb részt lucz-, kis részben jegenyefenyő.)

83 db 1,6 m hosszú karó, 1599 db erdei lécz, 2250 db vékony rud, 539 db = 108,92 m³ vastagabb rud, 54,10 m³ egyéb vékony haszonfa. Kikiáltási ár 3665 K. Bánatpénz 370 K.

III. Luczatői m. kir. erdőgondnokság.

1. A „Sztoszkova“ erdőrészben (A. VII. 38. 19.) az erdei út mentén.

a) Luczfenyő.

198 db 1,6 m h. karó, 53 db erdei lécz, 63 db vékony rud, 8 db = 0,76 m³ vastagabb rud, 0,47 m³ egyéb vékony haszonfa.

b) Erdei fenyő.

802 db 1,6 m h. karó, 187 db erdei lécz, 145 db vékony rud, 40 db = 3,94 m³ vastagabb rud, 1,26 m³ egyéb vékony haszonfa

2. A „Huorka“ erdőrészben (A. IV. 21. 32.) az erdei ut mentén.
Lucz- és jegenyefenyő.

157 db 1·6 *m* h. karó, 242 db 2·5 *m* hosszú karó, 447 db erdei lécz, 811 db vékony rud, 206 db = 26·16 *m*³ vastagabb rud, 4·98 *m*³ egyéb vékony haszonfa. Kikiáltási ár 974 K 62 fill. Bánatpénz 100 K.

IV. Garamszentandrászi erdőgondnokság.

- A Karmelics és Nysmecka nevű (A. v. 28. t. 88—89.) erdőrész rakodóján.

Lucz- és jegenyefenyő.

174 db erdei lécz, 670 db vékonyabb rud, 267 db = 47·11 *m*³ vastagabb rud, 5·80 *m*³ egyéb vékony haszonfa. Kikiáltási ár 780 K 59 fill. Bánatpénz 80 K.

V. Jecenyi erdőgondnokság.

1. A Szova nevű (A. VII. 40. 28.) erdei rakodón.
Lucz- és jegenyefenyő.

400 db 1·6 *m* h. karó, 90 db erdei lécz, 113 db vékony rud, 54 db = 5·54 *m*³ vastag rud, 2·38 *m*³ egyéb vékony haszonfa.

2. A bikkalvölgyi (A. I. 1. 4.) erdei rakodón.

234 db 1·6 *m* h. karó, 13 db erdei lécz, 9 db vékony rud, 23 db = 3·85 *m*³ vastag rud, 0·20 *m*³ egyéb vékony haszonfa. Kikiáltási ár 192 K 4 fill. Bánatpénz 20 K.

VI. Rezsőparti erdőgondnokság.

1. A hnušnói-ut (A. III. 15. 24.) mentén.
Lucz- és jegenyefenyő.

1406 db erdei lécz, 100 vékony rud, 0·74 *m*³ egyéb vékony haszonfa.

2. A „Kopec“ nevű (A. III. 15. tag, 15. és 16. osztag, 16. tag 25. osztag) erdőrészben a Djel-en vezető ut mentén.

2565 db 1·6 *m* h. karó, 2362 db erdei lécz, 4 db vékony rud.

3. A Knyazovje Zeme (A. III. 13. tag 3—4. osztag 18. tag 42., 43. és 44. osztag) erdőrészben a Djel-en vezető ut mentén.

4717 db 1·6 *m* h. karó, 4246 db erdei lécz, 63 db vékony

rud, $2,64\text{ m}^3$ egyéb vékony haszonfa. Kikiáltási ár 2152 K 77 fill. Bánatpénz 220 K.

Az ajánlatok minden csoportra külön összegben tüntetendőek ki, de egy ajánlati lapon tehetők.

Árverési feltételek, ajánlati űrlapok és boríték az erdőigazgatóságnál szerezhető be.

Távirati vagy utóajánlatok el nem fogadtnak.

Beszterczebánya, 1907. évi december hóban.

(7)

M. kir. erdőigazgatóság.

ROESSEMANN ÉS KÜHNEMANN

Koppel Arthur-féle vasutak

BUDAPEST, VI. ker., Váci-ut 113. sz.

**Erdei vasutak nyom-
jelzése, tervezése és
építése.**

(9. VIII. : 1)

Pályázat vadászállásra. Gróf Károlyi József úr ömértósága csurgói uradalmában megüresedett vadászállás betöltendő, melylyel a következő évi javadalmazás jár: 700 korona készpénz, 8 hektoliter buza, 10 *hl* rozs, 300 *l* ujfertett bor, 30 méter bot-tüzifa, 6 kat. hold földhasználat, lakás, kert, megállapított lőpénz és véglegesítés esetén 480 K nyugdíjigény. Egy évi próbaidő köttetik ki, melynek megelégedéssel való eltöltése után fog az illető véglegesített. Pályázhatnak erdővédi szakiskolát jó sikerrel végzett egyének, akik a vadászat és vadtenyésztés, de különösen a fáczánnevelés terén jártassággal bírnak.

A kérvények Schik Emil jószágfelügyelőhöz Fejérvárcsurgó czimezve folyó évi február hó 10-re adandók be, az állás pedig április elsejéig elfoglalandó. (8)

Faeladási hirdetmény. 335/907. sz. — A hosszufalusi m. kir. járási erdőgondnokság területéhez tartozó Bácsfalu község 1908. évi ebruár hó 5-én, szerdán d. e. 9 órakor zárt írásbeli versenytár-

gyalással egybekötött szóbeli árverés után a községházánál eladja a jóváhagyott rendsz. gazd. üzemterv szerint az „A” ü. o. Kóba erdőrész 48. sz. osztagán 15·77 holdon kihasználható 2—15 parcellában felvett, mintegy 1380 m^3 -re becsült fenyőfahozamot m^3 -kint 5 K s az ugyanitt található mintegy 232 m^3 -re becsült bükkfahozamot m^3 -kint 1 K 50 fill. kikiáltási ár mellett.

Egyben ugyanezen alkalommal és módon fogja eladni a község a kőbai 49—53. sz. osztagokban 59·31 kat. holdon 42 parcellában felvett 1372 m^3 -re becsült összes bükk- és 465 m^3 -re becsült 20 cm vastagságon alóli fenyőből az árverés napjáig a lakosság által ki nem vett famennyiséget m^3 -kint 1 K 80 fillér kikiáltási ár mellett.

A zárt írásbeli ajánlatok mindkét csoportbeli fatömegre külön-külön 1908. évi február hó 5-én d. e. 9 óráig 10% bánatpénzzel ellátva a község jegyzőjéhez adandók be annak kijelentésével, hogy a részletes kihasználási és szerződési feltételeket ismerik.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. A részletes feltételek a községi jegyzőnél és a kezelő erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Bácsfalu, 1908. január hó 15-én.

(10)

A községi előljáróság.

Eladó 100.000 db egyéves és 50.000 db hároméves luczfenyő, azonkívül 150.000 db hároméves erdei fenyő és 500 db négyéves gleditschia-csemete. Ajánlatok kéretnek Selmeczbánya város erdőhivatalához.

(11)

Zólmay Imre
erdőmester.

Kincstári vadászterület bérbeadása. 18068/1908. sz. — A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó mocsári m. kir. erdőgondnokságban fekvő „Dosz” nevű 2172 kat. holdas vadászterületnek az 1908. évi április hó 1. napjától számítandó $4\frac{3}{4}$ (négy és háromnegyed) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a vezetésem alatt álló m. kir. földművelésügyi miniszterium IX/A — 2. ügyosztályában f. évi február hó 15-én délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár 80 K évi haszonbér.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földmivelésügyi miniszterium IX/A. osztályában, továbbá a kolozsvári erdőigazgatóságnál és a mocsári erdőgondnokságnál szerezhetők.

Budapest, 1908. évi január hóban.

(12)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Cserhántás. Esztergom megyében 50 kat. hold cserhántásra alkalmas erdőterület kihasználásra eladó.

Az erdő jó közlekedési úttal a vasut- és gőzhajó-állomástól mintegy 40 percz távolságra fekszik.

Bővebb felvilágosítás nyerhető dr. Páris Lajos ügyvédtől Aradon.

(13. III. 1.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi III. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Babós József</i> : Az adóreformról	103
<i>Bund Károly</i> : A tipikus erdei növényzet megóvása	108
<i>Kondor Vilmos</i> : A fehér ákác fajváltozatairól	113
<i>Muzsnay Géza</i> : A kincstári erdőkre vonatkozó üzemtervek, üzemnyilván- tartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok alakjának egyszerű- sítéséről. (Befejező közlemény)	127
IRODALOM: Lapszemle: Erdészeti kísérletek, 1907, 3—4. füzet (<i>Róth Gy.</i>) — A fakoczkaburkolatok korhadása	135
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK: Felhívás az erdészeti államvizsga tárgyában	141
KÜLÖNFÉLÉK: Géresi Balogh Vilmos †. — A birtokrendezési törvények módosítása. — 25 éves szolgálati jubileum. — Új igazgatósági megbízott. — Halálozás	141
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	143
Közigazgatási bírósági döntvények és elvi jelentőségű határozatok	143
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1907. december havában	144
Hirdetések	I—VIII

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középítéstan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fillér, másoknak 1 korona.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötvé 13 K.

HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.

ERDÉSZETI GÉPTAN. Irta: Köyesi Antal. Ára tagoknak 4 K., másoknak 5 K.

Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.

NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Ára 4 K. II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.

Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmeczbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K., ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K., ill. 4-50 K.

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K., ill. 3 K.

A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K. 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Soltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K., ill. 6 K.

„AZ ERDŐ” kiadóhivatalában

Budapest, IV. Egyetem-utca, Franklin Társulatnál megrendelhető „AZ ERDŐ” cz. erd. és vad. szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére. Előfizetési ára egész évre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztik: Sugár Károly és Balogh Ernő m. kir. erdőmesterek.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ára tagoknak 7 K. nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSITASA. Irta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K. 80 fill., másoknak 6 K.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEÍRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földművelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és franczia nyelven.

A BÜKKFA KÖRHÁDASA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

AZ ERDŐHASZNALATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.

ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETÜSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K. és ERDEI ROVATOS NAPLÓ Ára 1 K. 20 fill.

Megrendelhetők a földművelésügyi miniszteriumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ARVÉDELMI FÜZESÉK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földművelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2. szám.

KEDVEZMÉNY. Dr. Faßkas Márton vízgyógyintézetének (Budapest, V., Balthory-u. 3. sz.) hévízi iszapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek.